

ADALET

Qurucusu:
Adil Minbaşayev

Gündəlik hüquq qəzeti

Qəzet 1990-cı ilin
iyulundan çıxır

Nº 002 (5834) 9 yanvar 2021-ci il

Qiyməti 30 qəpik

“Dəmir yumruq yerindədir”

Bax: səh-2

ATƏT, ÖZÜNÜ ÇATDIR,
ABŞ DAĞILIR

ABŞ-da nə
baş verir bilir-
siniz, yazüb
zəhlənizi tök-
mək istəmi-
rəm. Hətta Va-
şinqtona ordu
yeridilib, ko-
mandant saatı
təyin edilib və
sair və ilaxır.

Dünyanın "ən
demokratik ölkə-
sində" demokratiya fışqırır. ATƏT özünü çatdır-
masa, o ATƏT ki 27 il Qarabağ problemini "kişi ki-
mi həll elədi", indi qalib bekar, ABŞ-da qırğın düşə-
cək.

Qoy indi də ATƏT-in pudralı-kraskalı həmsədr-
ləri gedib ABŞ-ı abira salsın.

Sala bilməsələr desinlər, yeni ATƏT: Bakı,
Moskva və Ankara problemi yoluna qoysun.

MÜDAFİƏ NAZİRİ,
GENERAL-POLKOVNİK
ZAKİR HƏSƏNOVUN DİQQƏTİNƏ

Bax: səh.3

Aqil Abbas

ELƏ Kİ QƏLƏMİ ALDIM ƏLİMƏ,
AĞDAM GƏLİR DİLİMƏ

Bax: səh.5

SOVET HÖKUMƏTİNİ
TANIMAYAN AĞDAMI YENİDƏN
NECƏ BƏRPA ETMƏK OLAR?

Və ya olsun Füzuli, Kəlbəcər, Zəngilan, Cəb-
rayıl və sair.
Növbəti nömrəmizdə.

Erdoğan: "ABŞ-da baş verənlər
demokratiya üçün üz qarasıdır"

"Demokratiyanın beiyi" deyə xarakterizə edilən
Amerikada baş verən hadisələr həqiqətən bütün in-
sanlığı şoka saldı.

Adalet.az "Anadolu" agentliyinə istinadən xəbər ve-
rir ki, bunu Türkiyə Prezidenti Recep Tayyib Erdoğan
cümə namazından sonra jurnalistlərə açıqlamasında de-
yib. Türkiye lideri ABŞ-da baş verənləri demokratiya
üçün üz qarası adlandırdı:

"Hadisələrdə ölünlərin ailələrinə səbr diləyir, yarala-
nanlara keçmiş olsun deyirik."

Ümid edirəm ki, 20 yanvar tarixində hazırkı Prezi-
dent Donald Tramp vəzifəsini sakit bir şəkildə təhvil ve-
rəcək".

GÜNÜN
FOTOSU

Vətən müharibə-
sində iştirak edən
qazımız evləndi.

"26-lar"
FİLMİNDƏN

ABŞ-ın burdakı
trolları:

- ABŞ dağılır, cə-
nablar, ABŞ dağılır.
- Hə, hə, gedin ağa-
layın, cənablar, ge-
din ağlayın.

BƏXTİYAR SADIQOV
ƏN BÖYÜK MÜKAFAATINI
PREZİDENTDƏN ALDI

Bu gün Azərbaycan jurnalistikasının görkəmlı nümayəndələrindən biri,
sözün həqiqi mənasında mətbuat generalı, 1-ci Qarabağ müharibəsinin ve-
teranı, millət vəkili, "Azərbaycan" qəzetinin baş redaktoru Bəxtiyar Sadı-
qovun 70 yaşlı tamam olur.

Əslində Bəxtiyar müəllimin ömründən son 32 ili çıxın, çünkü o 32 ilin 6-
sını bir əlində qələm, bir əlində avtomat səngərlərdə keçirib, "Qrad"ın al-
tında yaşayıb. Onda "Azərbaycan" qəzetinin Qarabağ üzrə bölgə müxbiri
idi, özü Ağdamda yaşayırı, bulvarın yanındakı üçmərtəbəli binada
(mən o binani gördüm, yox idi. O binada Ağdamın görkəmlı həkimləri,
müəllimləri, sənətkarları yaşayardı. Yenə tikiləcək və yenə yaşayacaqlar),
müxbir postu da Ağdamda idi.

Bax: səh.2

GÜNLÜK

LƏTİFƏSİ

Təyyarəçi kefli halda ge-
cəyari evinə qaydır. Qapının

zəngini basır. İçəridən arvadı:

- Kimdir?
- Tu-154 enmə zolağı tələb
edir!

Səhəri təyyarəçi
qaydır evə, yenə qapının
zəngini çalır:

- Tu-154 enmə zolağı tələb
edir.

Qadın içəridən:

- Sən gözləməli olacaqsan,
hələ il-76 ücmayıb...

"Dəmir yumruq yerindədir"

Biz döyüş meydanında düşməni çökdürdük. Döyüş meydanında düşmənə elə dərs verdik ki, onlar bu gün qədər bu dərsdən özlərinə gələ bilmirlər. Bu gün Ermənistəni bürümüş böhran onların işgalçılıq siyasetinin nəticəsidir. Gərək bizim torpaqlarımızdan sülh yolu ilə çıxardılar, biz onlara şans vermişdik. Gərək öz xoşu ilə çıxardılar bizim torpaqlarımızdan, amma biz bunun tamamilə eksini gördük: Qanunsuz məskunlaşma, şəhərlərimizin adlarının dəyişdirilməsi, Azərbaycanın tarixi, mədəni, dini irlisinin silinmesi.

Adalet.az xəbər verir ki, bu barədə Prezident İlham Əliyev 2020-ci ilin yekunlarına həsr olunmuş müşavirədəki giriş nitqində bildirib.

Dövlətimizin başçısı deyib: "Əfsuslar olsun ki, bəzi beynəlxalq təşkilatlar və şirkətlər onlara bu sahədə yardım etmişdilər. Bizim torpaqlarımızda qanunsuz biznes fəaliyyəti göstərilmişdir. Bu gün bu barədə də danişacaq, artıq müvafiq göstərişlər verildi. O şirkətlər məsuliyyətə cəlb olunacaq. Onlar bunu bilsinlər və gözlesinlər bu günü. Oraya müxtəlif ölkələrin parlamentlərinin nümayəndələri gedirdilər, indi görüm necə gedirlər. Fransadan bir heyət getmişdi, parlament üzvləri. Əfsuslar olsun ki, sülhməramlı qüvvələr onlara bu icazəni vermişdilər. Halbuki, biz bu sülhməramlı qüvvələr qarşısında məsələ qoymuşduq ki, bizim icazəmiz olmadan heç bir xarici vətəndaş Dağlıq Qarabağa gedə bilməz. Neticədə Fransa səfiri bizim Xarici İşlər Nazirliyinə çağırıldı, nota verildi. Biz səssiz qalmayaçaqıq".

Ermənistənin xarici işlər nazirinin Xankəndiye getməsinə toxunan Prezident İlham Əliyev qeyd edib ki, müharibə onların yadından çıxmamalıdır. "Unutmasınlar ki, dəmir yumruq yerindədir. Bu səfərlərə son qoyulmalıdır. Biz xəbərdarlıq edirik, əger belə təxribat xarakterli addımlar atılacaqsa, Ermənistən daha da peşman olacaq. İndi münasibətlərin normallaşdırılması istiqamətində addımlar atılır. Rusiya öz vasitəciliq imkanlarını tərəflərə təqdim edib. Bu yaxınlarda Ermənistana və Azərbaycana səfər etmiş Rusiya hökumət nümayəndələrindən ibarət heyət əsasən bu mövzular haqqında söhbətlər aparmışdır", - deyə Azərbaycan Prezidenti vurğulayıb.

Nərgiz Qurbanova Polşaya səfir təyin edilib

Prezident İlham Əliyev Nərgiz Qurbanovanın Azərbaycan Respublikasının Polşa Respublikasında fövqəladə və səlahiyyətli səfiri təyin edilməsi haqqında sərəncam imzalayıb.

Sərəncamda qeyd edilir ki, Nərgiz Akif qızı Qurbanova Azərbaycan Respublikasının Polşa Respublikasında fövqəladə və səlahiyyətli səfiri təyin edilsin.

Digər sərəncamla Nərgiz Qurbanova Azərbaycan Respublikasının Bolqarıstan Respublikasında fövqəladə və səlahiyyətli səfiri vəzifəsindən geri çağırılıb.

Azərbaycan mədəniyyəti bu regionda yaşayan xalqların və tarixən mövcud olmuş dövlətlərin, tarixən regionda baş verən siyasi və hərbi hadisələrin fonunda formalasılıb.

Aparılan arxioloji tapıntılar və müasir dövrə qədər gəlib çatmış abidələr Azərbaycan ərazisində Qədim Qobustan, Qədim Qafqaz Albaniyası dövründən mədəniyyətin inkişaf etdiyini göstərir.

Qədim tarixə söykənen Azərbaycan mədəniyyəti bütün dövrlərdə milli-mənəvi dəyerləri ilə dünyada tanınır. Ulu Öndərimiz Heydər Əliyev mədəni irlisinin qorunması ilə bağlı çıxışında deyirdi: "Xalq bir çox xüsusiyyətləri ilə tanınır, sayılır və dünya xalqları içərisində fərqlənir. Bu xüsusiyyətlərin ən yüksəyi, ən böyükü mədəniyyətdir".

Mədəniyyət xalqımızın böyük sərvəti hesab edilir. Təessüflər olsun ki, 27-28 il ərzində erməni işğalı altında qalan ərazilərimizdə mədəni irlisimiz, qədim tarixi abidələrimiz barbarecasına dağıdılib və demək olar ki, bir çoxu tamamilə məhv edilmişdir.

Ölkəmizdə özünəməxsusluğunu və milli identifikasiyin qorunması mədəniyyət siyasetinin qarşısında duran strateji

AZƏRBAYCAN DÜNYANIN MƏDƏNİ XƏZİNƏSİNƏ TÖHFƏLƏR VERİR

prioritetlərdəndir. Müstəqil dövlətin olmadığı dövrlərdə azərbaycanlıları bir xalq kimi qoruyan, assimilyasiya olunmağına imkan verməyen Azərbaycan mədəniyyəti, Azərbaycan dili, milli mənəvi dəyerlər olub. Azərbaycan dilinin, Azərbaycan mədəniyyətinin qorunub inkişaf etdirilməsi həm də müstəqiliyimizin, vahid dövlətçilik ənənələrimizin və milli birliyimizin ən başlıca simvollarını qorumaq kimi dəyərləndirilməlidir.

Azərbaycan mədəniyyətinin təbliği həm Ulu Öndər Heydər Əliyevin, həm də onun siyasi varisi möhtərem prezidentimiz İlham Əliyevin həmişə diqqət mərkəzində olub. Dünya ilə dil tapmağın ən sinanmış və optimal yollarından biri olaraq, mədəni dəyerlərin təbliğində, birinci vitse-prezidentimiz, Heydər Əliyev Fonduñun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın rolü da danılmazdı. Mehriban xanımın təşəbbüsü ilə Azərbaycanda və ölkə xaricində çoxsaylı mədəniyyət və incəsanet günlərinin keçirilməsi, ölkələrarası dialoqların inkişafında böyük rol oynayıb.

Mövcud istiqamətdə UNESCO ilə əməkdaşlıq qarşılıqlı maraqlar əsasında davam etdirilməsi, milli-mədəni irs nümunələrinin tanıtılması istiqaməti daim aktuallığını inkişaf etdirməlidir. İşğaldan azad edilmiş erazilərdə yararsız vəziyyəte salınmış tarixi və dini abidələrimizin bərpası, məhv edilmiş tarixi və dini abidələrimizin yenidən bərpası işləri, Prezidentimizin də dediyi kimi, tez bir zamanda tətbiq edilməli, yeniden siyahıya alınaraq müvafiq işlər aparılmalıdır. Prezident İlham Əliyevin qorunub azad olunan Qarabağın bütün regionlarında yeni infrastrukturlar inşa edilməli, bu ərazilər mədəni mərkəzlərə çevrilməlidir.

Ölkənin mədəni imicinə xidmet edən mədəni layihələr həyata keçiriləcək. Prezident İlham Əliyev 2021-ci illi "Nizami Gəncəvi ili" elan etməsi dövlət tərəfindən Azərbaycan ədəbiyyatına və mədəni irlisinə ayrılan yüksək diqqətin təcəssümüdür. Dünya ədəbiyyatının görkəmli nümayəndəsi, Azərbaycan şairi və müteffekkiri Nizami Gəncəvinin yaradıcılığı her zaman dünya şərqsünaslığının diqqət merkezində olmuşdur.

Qafqazın incisi sayılan Şuşa şəhəri Azərbaycanın mədəni paytaxtı elan edilməsi mədəni irlisinin inkişafı yolunda qarşıya qoyulan hədəflərə nail olmayıüzümüzü daha da süretləndirəcək. Azərbaycan dünyanın mədəni xəzinəsinə töhvələr vermiş nadir ölkələrdəndir. Milli folklorumuz, aşiq sənəti, tədbiqi sənət nümunələri, xalçaçılıq sənəti, memarlıq nümunələri xalqımızın fərqli mənbələrindən biridir.

Azərbaycanda yaşayan bütün xalqların milli mədəniyyətinin qorunması strateji ehemmiyyət kəsb edir. Ona görədə bu istiqamətdə aparılan işlər daima dövlətin diqqət mərkəzində dədir.

Multikultural dəyərlərin qorunması dövlət başçımızın bir başa nezaretində və bu UNESCO ilə əməkdaşlığın əsas istiqamətlərindən biri hesab olunur.

İnanırıq ki, Azərbaycan Respublikasının mədəniyyət siyasetinin strateji prioritetləri, beynəlxalq münasibətlər müstəvisində mədəniyyət diplomatiyasının davamı olacaq.

Rüstəm Hacıyev

Aqil Abbas

BƏXTİYAR SADIQOV ƏN BÖYÜK MÜKAFAATINI PREZİDENTDƏN ALDI

Bu gün Azərbaycan jurnalistikasının görkəmli nümayəndələrindən biri, sözün həqiqi mənasında mətbuat generalı, 1-ci Qarabağ mühabibəsinin veteranı, millət vəkili, "Azərbaycan" qəzetinin baş redaktoru Bəxtiyar Sadıqovun 70 yaşı tamam olur.

Əslində Bəxtiyar müəllimin ömründən son 32 il əixin, çünki o 32 ilin 6-sını bir əlinde qələm, bir əlinde avtomat səngərlərdə keçirib, "Qrad"ın altında yaşayıb. Onda "Azərbaycan" qəzetinin Qarabağ üzrə bölge müxbiri idi, özü Ağdamda yaşayındı, bulvarın yanındakı üçmərtəbəli bina da (mən o binanı gördüm, yox idi. O binada Ağdamın görkəmli həkimləri, müəllimləri, sənətkarları yaşayardı. Yenə tikiləcək və yenə yaşayacaqlar), müxbir postu da Ağdamda idi.

Döyüş gedən yerlərdə bir köhnə "Jiquli"si var, onunla gəzərdi. Deməli, Ağdərədəki səngərlər gedir, naxçıvanlı bir komandir varmış Yusif Mirzəyev, əsgərlərə deyir ki, Bəxtiyar müəllimin maşını benzinlə doldurun. O da deyir ki, vallah, varımdı.

- Gedin, doldurun dedim.
Nəsə, əsgərlər gəlirlər ki, doldurduq.
- Gedin daşırdın ey. Bu müəllim də elə hər gün yanımızdadı.

Bəxtiyar müəllim 1-ci Qarabağ savaşının döyüçüsüdü, veteranı. Onun döyüş bölgələrində hazırladığı reportajlar, oçerkələr və məqalələr əsgərlərimizə (əslində o vaxt döyüşçülərin 80 faizi könüllü idi) bir ruh verirdi. "Azərbaycan" qəzeti səngərlərdə əl-əl gəzirdi.

Tapança da vermişdilər, həmin vaxt bir dəfə zarafatla soruştum ki, Bəxtiyar müəllim, heç bu tapançdan istifadə edirsən?

- Bəzən səngərdə olanda bir-iki daraq boşaldıram, amma imanımı yandıra bilmərəm, erməniyə dəyir, yoxsa yox.

Bəxtiyar müəllim əslən Şelli kəndindəndi. Görkəmli yazıçı Əlfi Qasimovun, general Yelmar Qarayevin, ictimai-siyasi xadim Tamerlan Qarayevin və ən nəhayət, Ağdamın gözəl kişilərindən Fazıl Qasimovun kəndidir.

Bir dəfə ermənilər bu kəndi işğal etməmişdilər. Onda da silahımız az idi. Bunu "Dolu" filmində də Şelli Eldarın dilindən, batalyon komandiri idi, demişəm. Onda qadınılı-kİŞİLİ yabala, baltayla erməni çapqallarını vurub kənddən çıxarmışdilar.

Bəli, yanvarın 10-da ömrünün 32 ilini yaşamış Bəxtiyar Sadıqovun 70 yaşı tamam olur.

Ona ən böyük mükafatı da Azərbaycan Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyev verib. Həm doğulduğu Şelli kəndini düşməndən azad edib, həm də yaşadığı Ağdam şəhərini.

Bu Qarabağdan olan deputatlar və deputat olmayan dostlar bir-biriylə görüşəndə deyirdilər:

- Necəsən, qaçqın və məcburi köçkü qardaş?

Amma indi görüşəndə deyirik:

- Necəsən, qaçqın və məcburi köçkü olmayan qardaş?

Daha doğrusu, "qardaş" demirik, "qaqa" deyirik.

İndi qaçqın və məcburi köçkü olmayan qamaş Bəxtiyar Sadıqov, 70 yaşıñ mübarək.

Qoy pandemiya qurtarsın, sənin Ağdamda 70 illik yubileyini keçirərik.

Ya da bu il mayın 16-da Ağdam şəhərində özümə toy edəcəm, evlənməyimin 40 illiyi ilə bağlı. Ordakı əsgərlərimizə, polis işçilərimizlə və məni sevən dostlarla. İstərsən sənin yubileyinle toyumuzu birləşdirərik, xərcimiz bir az az çıxar.

ƏDALƏT •

9 yanvar 2021-ci il

MÜDAFİƏ NAZİRİ, GENERAL-POLKOVNİK ZAKİR HƏSƏNOVUN DİQQƏTİNƏ

Hörmətli cənab Nazir!

Bilirik ki, işiniz çoxdu, qəzet oxumağa, sayt izləməyə vaxtiniz yoxdu, amma yene sizə müraciət edirik. Buyurun, oxuyun. İmkaniğiniz olmasa metbuat xidmətiniz oxusun və sizə meruze etsin.

Şabran rayon kənd sakini Qafarov Zahid Abaslı oğlu (050-823-65-76) biziə ərize ilə müraciət edib. Ərizədən müəyyən parçalar:

"Bildirirəm ki, Vətən Mühəribəsi iştirakçısim, Füzuli rayon istiqamətində gedən döyüslərdə oktyabrın 11-də Qaraxanbəyli kəndində yaralannışam.

Alındığım xəsərətlər: 2-ci və 3-cü dərəcəli yanq xəsarəti, 7 dəfə eməliyyat olunmuşam, çoxsaylı qəlpə yarası almışam.

Hazırda elimdə, qolumda, çıxımızda, ürəyimin yan tərəfində 7-8 qəlpə qalmaqdadır, müalicə olunuram. Həkimlərin dediyinə görə, yaxın vaxtlarda qəlpələrin çıxarılması ilə bağlı eməliyyatlar aparılacaq.

Çoxsaylı qəlpə yaraları və bədənimin müxtəlif nahiyyələrində 2-ci, 3-cü dərəcəli yanq xəsarətləri olmasına baxmayaraq, mənə yüngül dərəcəli xəsarət yazıblar.

Mən hazırda demək olar ki, boynumu və sağ qolumu tərpədə

bilmirəm, sərbəst hərəkət edə bilmirəm.

Hörmətli cənab Nazir!

Əgər bu döyüşümüz bu dərəcəde yaralar alıbsa, ya ona yüngül dərəcəli xəsarət kimi bizim Hərbi Hospitalımız arayış verirsə, bəs onda daha yüngül dərəcəli necə olur və ya daha ağır dərəcəli necə olur?

Hörmətli cənab Nazir!

Letifəsi uzaq olsun, belə bir ifadə var, ağanın pulu gedir, nökerin canı. İndi Möhtərəm Prezident yaralılar üçün az qala xəzinənin yarısını açıb. Amma niyə dövlətin bəzi məmurları həmin xəzinədən ayrılan pulları normal ödəməmək üçün bədənində 7

qəlpə olan, dəfələrlə eməliyyat stolunda yatan, boynu və bir əli işləməyen yaralıya yüngül xəsarət yarızlar?!

Hörmətli cənab Nazir!

İnanıram ki, sorğumuza vaxtında cavab verəcəksiniz. Vaxtında cavab verməsəniz, tez-tez bu yəzini həm saatımızda, həm də qəzətimizdə cavab alana qədər yayımlayacağımız.

Və sonda. Sizi 44 günlük Qarabağ Mühəribəsinin qalibi kimi Ali Baş Komandan tərəfindən alındığınız ən yüksək ordenə görə təbrük edirik. Üğurlar arzulayıraq və arzulayıraq ki, Hospitaliniza tapşırısanız hər yaralıya diqqətli olsunlar.

V. Balasanyanın "daldan atılan daş" strategiyası "Canavarlar" və "dovşanlar" yenidən qarşılaşarsa...

Mən əsgər və zabitlərimizlə, Azərbaycan Ordusuya həmişə fəxr eləmişəm. 1989-cu ildən bu günkü günə qədər bu fəxarət hissi məni tərk etmədi. Çünkü ordumuzu Azərbaycan oğlu, Azərbaycan kişi si təmsil edib. I Qarabağ mühəribəsi dövründə əlaqədar qurumlar "ablava" edib, kükçələrdə qalmış

Amma əsgərlərimiz nəticədən asılı olmayıaraq döyüdürlər, şəhid oldular, amma meydani tərk etmədiyər.

**Bizim canavarlar
bizim fəxrimizdir!**

Sonra Avqust, Fevral, Aprel, Tovuz döyüslərində Ordumuz-əsgərlə-

xalqının əzeli və əbədi düşməni olan ermənilərəxalarında durmuş həvadalarını "vur" əmrini icra edərkən, Azərbaycan oğlu meydani yaralandığına görə tərk edərdim!

Bələ əsgər və zabit heyətinin xalq olaraq, dövlət olaraq, hakimiyət olaraq başına dönmək lazımdı. Ölkədə ən ali zümərə olıqarxalar, məmurlar yox, həssas təbəqə kimi qıymətləndirilən qazılər, veteranlar, şəhid ailələri olmalıdır !

Biz iqtisadiyyatın, səhiyyənin, təhsilin təəssüf doğuran nəticələri ilə üzləşdikcə, kədərə batıldıqda, Azərbaycan Ordusunun uğurları bizi sevindirir, necə deyərlər, eynimizi açır. Azad olmuş torpaqlarımızın siyahısına baxdıqda, 30 ildir qisası alınmamış şəhidlərimizin qisasının alındığını gördükcə, regionda ən güclü hərbi qüvvə kimi göstərildikcə sevincimiz. İftixar hissimiz qəlbimizə sığdır. Bir nüansı sizə xatırladırm. Yadınızdadırısa, 1 il əvvəl Gürcüsətan və Azərbaycan arasında Keşikçi Dağ problemi yaranmışdı.

Əbədi torpağımızda Alban məbədi olan Keşikçi Dağın onlara məxsus olduğunu əsassız olaraq tələb edən Gürcüstən rəsmiləri indi bu mövzunu qabardırlarmı? O ərəfədə gürçü vətəndaşın əsgərimizin silahını əlindən alıb yerə atması hamımızı qeyzləndirmişdi. Hətta əsgərimizə qarşı bir əsəbdə yaratmışdı.

(ardı 9-cu səhifədə)

gərəksiz, kişilikdən xəbəri olmayanları gətirib orduya qatmasayıdlar, heç məlum görüntülər də ürəyimizi bulandırmazdı (telejurnalist Çingiz Mustafayevin videosundakı "arvadsuz" süjeti) Amma ovaxt ordumuz Ermənistən bərəbər saysız-hesabsız erməni terror qrupları və erməni havadarı olan ölkə ilə də döyüşürdü. Xirdalamağa ehtiyac yoxdu, kimlərdən səhəbət getdiyi hamınız bilirsınız.

rimiz ölçəyini bilə-bilə düşməni üzərinə yürüdü, amma dönüb geri baxmadı. Döyük meydanını tərk etmədi. Eyni vəziyyət 44 günlük döyüsdədə baş verdi. Göşüb səhbətləşdiyim qazilerin bir çoxu yarası sağalmamış yenidən döyük meydانlarına atılıb.

Hətta bir çox əsgər və zabitimiz yenidən döyükə qatılmaq üçün yaralandıqlarını komandanlıqlıdan gizlədiblər. Çünkü qarşıda Azərbaycan

VƏTƏN SİZƏ OĞUL DEDİ

Elnur Cabbarov Vətən mühəribəsində canın dan keçən oğullardandır

Əslen Laçın rayonun Qarakeçdi kəndindən olan Elnur torpaqlarımızın azadlığı uğrunda döyüslərdə iştirak edib. O, öz həyatını təhlükəyə ataraq döyük mövqeyində çıxıb və yaralı yoldaşlarına köməyə gedib. Noyabrın 5-də Şuşa uğrunda gedən döyüslərdə qəhrəmancasına şəhidlik zirvəsinə yüksəlib. Vətənə emanət etdiyi üzünü görmədiyi iki aylıq qızı var.

Vətən mühəribəsində şəhid olan qəhrəman oğullarımızdan biri

Pərviz Ələsgərov 27 sentyabr 1984-cü ildə Daşkəsən rayonunun Yuxarı Daşkəsən qəsəbəsində anadan olub. Kəşfiyyatçı idi... Aileli olan hərbçimiz 2 oğul atası idı.

Mühəribə başlayan gün öz qrupu ilə düşmənin 3 postunu ələ keçirib. İçində düşmən zaftləri olan 2 ədəd UAZ markalı maşınları partladıb, 20-yə yaxın erməni öldürüb. Kəşfiyyatçımız yaralanmasına baxmayaraq, döyükə qalib və... Tarix: 2 oktyabr... Pərviz Ələsgərov Kəlbəcər rayonunun Lev kəndi istiqamətində gedən döyüslərdə Ağdağ yüksəkliyində snayper gülləsindən aldığı zərbə nəticəsində şəhidlik zirvəsinə ucaldı...

Ölümündən sonra "Vətən uğrunda" medali ilə təltif olunan şəhidimiz Daşkəsən rayonunun Şəhidlər xiyabanında torpağa tapşırılıb.

Unutmayaq, unutdurmayaq!

"Laçının azad olunmasına görə" və "Vətən uğrunda" medalları ilə təltif olunan qəhrəman Şəhidimiz əsgər Kənan Dadaşzadə.

01.06.2001-ci ildə Beyləqan rayonu Örənqala qəsəbəsində anadan olan Dadaşzadə Kənan Elman oğlu Vətən mühəribəsində torpaqlarımızın işğaldən azad olunmasında igidlilik göstərərək 29.09.2020-ci il tarixdə Talyş kənd istiqamətində gedən döyüslərdə qəhrəmancasına Şəhid olub.

Əmanətin əmanətimizdir

"Cəbrayılın azad olunmasına görə" və "Vətən uğrunda" medalları ilə təltif olunan qəhrəman Şəhidimiz MAXE Elnur Rüstəmov.

01.12.1986-ci ildə Beyləqan rayonu Kəbirli kəndində anadan olan Rüstəmov Elnur İmayıl oğlu Vətən mühəribəsində torpaqları işğaldən azad olunmasında igidlilik göstərərək 08.10.2020-ci il tarixdə Füzuli istiqamətində gedən döyüslərdə qəhrəmancasına Şəhid olub. Şəhidimizin 10 yaşlı oğlu İsmayıllı, 9 yaşlı oğlu Nail və 5 yaşlı oğlu Azər Vətənə emanət qalıb.

Layihənin istiqaməti: Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

№ 2 (2183) 9 yanvar 2021-ci il

Azərbaycan Respublikasının
Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin
İnkisafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

(əvvəli ötən sayımızda)

II Yazı

Tarixə nəzər salsaq, onda Ermənistan-Azərbaycan probleminin dərinliklərində hansı həqiqətlərin da-yandığını və görünüb-görünməyən tərəflərin nə qədər çox olduğunu görmək mümkündür. Bu mənada problemin ən dərin qatında dayanan və ötən əsrin Azərbaycan tarixinin ağırlı-acılı səhifelerində öz əksini tapan faciələrlə, göz yaşıyla, itkilərlə anılan hər bir faktın qarşısında təkcə süküt etmək yox, həm də dünyanın ədalətsizliyinə, insan övladının qəddarlığına üşyan etmək istəyirsən. Yəni haqlı olmaya-olma-yə başqasının haqqına sahib çıx-

ıt hər zaman erməniləri bu və ya diğər formalarda qəbul edilən saxta beynəlmiləlcə qanunlarla yaşıdadıb və ayaqda saxlayıb. Həm də bu respublikadan öz isteklərinə uyğun istifadə edibdi. Bu gerçəklilikin Azərbaycan dövlətçiliyi tarixində izləri də qalıbdı. Hətta hələ 1997-ci ilin dekabr ayının 18-də xalqımızın tələbiyle ikinci dəfə hakimiyət kürsüsünə qaydan Ulu Öndərimiz fərman imzaladı. "1948-1953-cü illərdə azərbaycanlıların Ermənistan SSR ərazisindəki tarixi-ətnik torpaqlarından kütləvi surətdə deportasiyası haqqında" fərmandan göstərilirdi ki, "Son iki əsrde Qafqazda azərbaycanlılara qarşı məqsədyönlü şəkildə həyata keçirilmiş etnik təmizləmə və soyqırımı siyaseti nticəsində xalqımız ağır məhrumiyətlərə və mə-

Dünyanı heyrətə salan 44 günlük müharibə

maq, yersiz gəlib yerli kimi özünü təqdim etmək, ən vacibi isə özünün olmayıarı özünüñkü kimi utanmadan təqdim etmək həqiqətən həm iki standartların, həm də faşist psixologiyasından çıxış etmənin gerçək üzüdür.

XX əsrin ən böyük haqsızlığı məhz Azərbaycan xalqına qarşı edilmişdir. Belə ki, soydaşlarımız öz dədə-baba torpaqlarından bir neçə dəfə kütləvi şəkildə, özü də zorakılıqla deportasiya edilmişdi. Elə buradaca xatırlatmaq yerinə düşər ki, "böyük ermənistən" xəstəliyinə tutulmuş qonşularımıza öz havadarlarının, xüsusilə çar Rusiyasının dəstəyi və birbaşa iştirakiyla dövlət yaratmaq, Azərbaycan ərazilərində məskunlaşmaq imkanı verildi. Onlar da yaradılmış şəraitdə acgözlükle, terrorla, təxribatlarla, silahlı basqırlarla istifadə etdilər. Neticədə Qəribi Azərbaycan ərazisi ermənilərin nəzarətinə keçdi.

Bu bir tarixi gerçəklidə ki, Sovet Rusiyası, eləcə də SSRİ adlanan dö-

şəqqetlərə məruz qalmışdı. Mərhələ-mərhələ gerçəkləşdirilən belə qeyri-insani siyaset nticəsində azərbaycanlılar indi Ermənistan adlandırılaraq ərazidən min illər boyu yaşıdlıları öz doğma tarixi etnik torpaqlarından di-dərgin salınaraq kütləvi qətl və qırğınlara məruz qalmış, xalqımıza məxsus minlərlə tarixi mədəni abidə və yaşayış məskəni dağlılıb viran edilmişdi".

Xatırlatlığımız həmin fərmandan götürdüyüümüz bu iqtibasın özü də bir daha göstərir ki, qonşu torpaqlara göz tikən ermənilər öz məqsədləri yolunda hər cür addıma, hər cür hiylerəliyə əl atmaqdən çəkinməmişdilər. Görünür, elə düşmənin məkrinə zamanında bə-ləd olan aydınlarımız xalqımızın uzaq-görən oğulları bununla bağlı zamanında öz etiraz səslerini ucaltmış və bu tarixi gerçəkliyi dünya ictimaiyyətinin diqqətinə çatdırmağa çalışmışdilar. Hətta sovet respublikaları yaranarkən gələcək hadisələrin mahiyyətini dərk edən aydınlarımızdan biri, Azərbaycan Milli Şurasının özü Bağır bəy Rzayev temsil olunduğu irəvanlılar adından demişdi: "Müstəqil Azərbaycan uğrunda çalışmaqla yanaşı, rica edirik bizi, erməni respublikası ərazisində qalanları da unutmayasınız".

Bəli, bu, zamanında deyilmiş və Azərbaycan torpaqlarının zaman-zaman işğalında təsdiqini tapmış ən böyük həqiqət idi. Bununla bağlı Azərbaycan prezidenti cənab İlham Əliyevin Rusyanın "24 saat" kanalına verdiyi müsahibəsində vurğulamışdı ki, "hər kəs tarixi yaxşı bilir. Bu tarix arxivlərdə, o cümlədən de Rusyanın da arxivlərində var. Buyurub baxsınlar. Görsünlər ki, ermənilər Qafqaza nə vaxt köçürülüb. Ümumiyyətlə, onların Qafqaz ərazisində necə yerləşdirildiyi həmin arxiv sənədlərində öz əksini tapıbdı. İrəvan xanlığının tarixi də orada öz əksini tapıbdı. Baxsınlar, tanış olsunlar. Ve sonra torpaq iddialarını ortaya qoysunlar".

Ölkə prezidentinin dünyanın aparıcı media təmsilçilərinə verdiyi müsahibələrdə Azərbaycan tarixinin bu gün ermənilər tərəfindən saxta

laşdırılması açıq, həm də konkret faktlarla, sübutlarla ifadə olunub. Yəni cənab İlham Əliyev dünya ictimaiyyətinə çatdırılan bu müsahibələrdə ermənilərin iç üzünü açıb göstərməklə yanaşı, onların uydurma "böyük Ermənistən" xülyalarını altıştı etmişdir. Birmənalı şəkildə çatdırılmışdı ki, hətta "paytaxtı" da olmayan bir respublikanın "dənizdən-dənizə" iddia etməsi ən böyük absurdur. Çünkü ermənilərin özlərinə "Ermənistan Respublikası" elan etdikləri ərazilər bütünlükə Azərbaycana aid olmuşdu. Ermənilər bu ərazilə yerləşdiriləndən sonra da həmin qondarma respublikanın əhalisinin böyük əksəriyyətini də yenə də azərbaycanlılar təşkil etmişdir. Təkcə Zəngəzur Şöriyalı, Lori-Pəmpək və Goyçə mahallələrində ermənilərin törətdikləri kütləvi qırğınlara diqqət yetirəndə onda görərik ki, 1918-1920-ci illərdə Ermənistanda yaşayan 575 min azərbaycanının 565 mini öldürülüş və ya xud da öz doğma ocağından qovulmuşdu. Bax, dünyanın ədalətsizliyi, böyük güclərin erməni sevgisi burda bir daha üzə çıxmışdı. Təessüf ki, bu cinayət əməli zamanında qiyəmətini almadığı üçün proseslər davam edərək Xocalı, Qaradağlı qətlamlarına qədər gelib çatmışdı.

(Ardı var)

Əbülfət MƏDƏTOĞLU

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
PREZİDENTİ YANINDA KÜTLƏVİ
İNFORMASIYA VASİTƏLƏRİNİN
İNKİŞAFINA DÖVLƏT DƏSTƏYİ
FONDUNUN MALİYYƏ YARDIMI İLƏ**

ƏDALƏT •

9 yanvar 2021-ci il

ELƏ Kİ QƏLƏMİ ALDIM ƏLİMƏ, AĞDAM GƏLİR DİLİMƏ

Dostlar, hətta evdəkilər deyirlər ki, Ağdamdan çox yazırsan, bu da səni əzir, ağridir. Bir az başqa mövzulara keç.

Doğrudan Ağdamdan yazdığını hər bir yazı mənim ömründən nə qədər kəsir - onu bir Allah bilir və bir də Allahın fərمانlarını həyata keçirən Əzrayıl.

Olsun, biz Allahın bizi verdiyi ömrü yaşayıraq. Kimsə bir az çox yaşayar, ya da bu dünyanın naz-nemətlərini görmədən şəhidlik zirvəsinə yüksələnlər, "Dolu" filminde Pələngin dediyi kimi:

- Mən qız görmədim ey.

Necə ki müharibədə Şuşa uğrunda döyüşlərdə şəhid olan əsgərlər bunu başqa cür deyirdi:

- Mən Şuşanı görmədim ey!

Yəni Şuşa həmin şəhidlərin görmək istədiyi Məkkə idi, Mədina idi, İmam Hüseyn torpağı idi. Yəni sevgiləri idi.

Məmməd Araz şeirlərinin birində yazır:

*Elə ki qələmi aldım əlimə,
Araz gəlir dilimə...*

İndi mən neynəyim ki:

*Elə ki qələmi aldım əlimə,
Ağdam gəlir dilimə.*

Məni qınamayıñ, 30 ildir Qarabağdan yazıram və təbii ki, əsas Ağdamdan. Allah ferman verməsə, Əzrayıl da mane olmasa qalan ömrümü də Qarabağa və xüsusişlə də Ağdama həsr edəcəm.

Ağdam SSRİ vaxtı yeganə şəhər idi ki, orda Sovet hökuməti yox idi. Katib vardi, prokuror vardi, keqəbe vardi, milis idarəsinin rəisi vardi, oboxeis vardi, hakim vardi, amma Ağdamda Sovet hökuməti yox idi. Sovet hökumətinin bütün dövlət təşkilatları ağdamlılara tabe idi. Bu barədə "Dolu" romanında yazmışam. Növbəti saytımızda və nömrələrimizdə həmin romandan həmin parçanı sizə təqdim edəcəm.

Ağdam müstəqil dövlətimizi demək olar ki, görmədi. Və inanıram ki, biz yenidən Ağdama qayıdanan sonra müstəqil dövlətimizi tanıyaçaq və onun qanunlarına əməl edəcəyik, amma təxminən əlli faiz.

Cinli su və vaksin sərmayəçisi Elon Maski geridə qoydu

Çinli su istehsalçısı və vaksin sərmayəçisi Zhong Şanşan 2020-ci ildə var-dövlətini 10 dəfə artıraq dönyanın ən varlı adamları siyahısında 11-ci yerə yüksəldi. 78,2 milyard dollar var-dövlətə sahib olan Şanşan Çinin və Asiyənin ən varlı adamları oldu.

Blomberq milyarderlər indeksinə görə Şanşanın sərvəti 2020-ci ildə 6,8 milyard dollardan 78,2 milyard dollara yüksəlib. Bu fantastik göstəricidir.

"Tesla"nın şefi Elon Maskın sərvətinin 2020-ci ildə 142 milyard dollar artaraq 28 milyarddan 170 milyard dollara qalxması və siyahida ikinci yerde qərar tutması müzakirələ səbəb olmuşdu.

İl boyunca 66 yaşlı Şanşan Elon Maski geridə qoydu.

Şüşə su şirkəti "Nongfu Spring"ın şefi Şanşan Covid-19 üçün test və vaksin inkişafı uğrunda yola çıxan "Beijing Wantai Pharmacy Enterprise" şirkətində 75 faizlik hissəyə sahibdir.

Bu şirkətin sayesində var-dövlətini artırın Şanşanın bundan sonra da ilk onluğa düşə biləcəyi gözlənilir.

Eminquey

Azərbaycanda heç kəs sənin qızına əyri gözlə baxmaz

Ərəb mənşəli "namus" sözü Azərbaycan türkəsi və vasitəsi ilə erməni dilinə də keçib.

Şamaxıda doğulub böyükən erməni yaziçisi Aleksandr Şirvanzadənin məşhur romanı "Namus" adlanır. Bu roman əsasında çəkilmiş ilk erməni bədii filminin adı da "Namus"dur.

Deyənən, bir az uzaqdan başladım.

1987-ci ildə keçirilən sonuncu beynəlxalq tərkibli Vaqif poeziya günlərində (inşallah, bu ildən bərpa olunur) İrəvandan gələn iki erməni şairi də iştirak edirdi. Biri gənc qızını da özü ilə götürmişdi.

Bakıya qayıtdığımız gün Göyçayda dayandıq. Anar müəllim əvvəlcədən zeng vurmışdı. Yol kənarındaki restoranda lazımı hazırlıq görmüşdülər. Həmin axşam qonaqların bir qismi yola düşəcəyindən bu həm də bir növ vida məclisi idi.

Hamı sağlıq deməyə, təssüratını bölüşməyə çalışırdı.

Qızı ilə gələn erməni də (adını unutmuşam, hansısa jurnalın redaktoru idi) söz istədi və təxminən belə bir "nitq" söylədi.

"Arvadım biləndə ki, Anuş da (məsəl üçün!) mənimle getmək istəyir, dəli oldu. Dedi ki, sənin başın xarab olub, cavan qız usağını hara aparırsan? Siz şairlər səhərən axşama kimi araq şüşəsindən ayılmırsınız, sonra da bilən olmur ki, kim harada gecələyib, kim kimnən yatıb. Yox mən qızımı buraxa bilmərəm".

Dedim, "Axçı, əvvəl fikirləş, gör, hara gedirik. Yaxşı yadında saxla - Azərbaycana gedirik. Azərbaycanlılarla bizim eyni anlayışımız var: namus! Lap tək də getsə, Azərbaycanda heç kəs sənin qızına əyri gözlə baxmaz, əksinə, əyri baxanın gözünü basıb çıxaralar. Düzlükdə, dostluqda, namus məsələsində azərbaycanlılar bütün dünyaya nümunədir" və s. və i.a. Uzun-uzadı bir dostluq nağılı...

Üstündən 3-4 ay keçəndən sonra bu "namus aşığının" öz jurnalını Azərbaycana qarşı mübarizə platformasına çevirərək namussuzların ön cərgəsində getdiyini eşidəndə əvvəlcə bir az təccübəldim, amma erməni xıslətinə bələd olandan sonra təccübə yer qalmadı...

Zəfər muzeyi və memorial komplekslə bağlı işlərə başlanılıb

Vətən müharibəsi memorial kompleksi və Zəfər muzeyinin məzmununun hazırlanması və bununla bağlı müvafiq materialların toplanması işinə başlanılıb.

Bu barədə Mədəniyyət Nazirliyindən bildiriblər. Qeyd olunub ki, Tədbirlər Planının ilkin layihəsi Nazirlər Kabinetinə təqdim edilib:

"Bildiyyiniz kimi, Prezident İlham Əliyevin imzaladığı sərəncamda Mədəniyyət Nazirliyinə Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti ilə birlikdə Vətən müharibəsi memorial kompleksi və Zəfər muzeyinin yeri və layihələndirilməsi ilə bağlı təkliflərin hazırlanaraq iki ay müddətində Nazirlər Kabinetinə təqdim edilməsi tapşırılmışdır.

Hazırda Mədəniyyət Nazirliyi tərəfindən bu istiqamətdə işlər aparılır. Eyni zamanda, Nazirlik tərəfindən Vətən müharibəsi memorial kompleksi və Zəfər muzeyinin məzmununun hazırlanması və bununla bağlı müvafiq materialların toplanması işinə başlanılıb.

Belə ki, lazımlı olan materialların yiğilması üzrə Tədbirlər Planının ilkin layihəsi və bununla əlaqədar yaradılacaq İşçi Qrupunun tərkibinə daxil edilməli dövlət qurumlarının siyahısı tərtib edilib və Nazirlər Kabinetinə təqdim edilib. Həmçinin, lazımi materialların toplanmasına köməklik göstərilməsi ilə əlaqədar müvafiq dövlət qurumlarına birbaşa müraciətlər ünvanlanıb. Qeyd edək ki, toplanacaq materialların müasir standartlar səviyyəsində və müxtəlif kreativ vasitələrlə muzeydə təqdim edilməsi planlaşdırılır".

VƏTƏN SİZƏ OĞUL DEDİ

Səhid Mirzəyev Elyar Cəlal oğlu

Elyar Füzuli, Cəbrayıl və Hadrutun işgalçılardan azad olunmasında igidlilik göstərmiş və döyüşlərin birində snayper güləsinə tuş gələrək Şəhidlik zirvəsinə ucalmışdır.

Evin tek oğlu idi. Vətənə əmanət iki övladı var. Allah sənə rəhmət eləsin, igid...

Murov istiqamətində Şəhidlik zirvəsinə yüksəlib

Şəhidimiz Müddətdən Artıq Həqiqi Xidmət Hərbi Qulluqçusu Məmmədov İsa Nazim oğlu.

Qəhrəmanımız, Binə qəsəbəsində anadan olub.

Şəhidimizin Anası və Atası əvvəl vəfat edib. Evin tek uşağı idi. Döyüşlər başlayandan bir neçə gün sonra ondan xəber almaq mümkün olmayıb. Elə ilk günlərdən adı itkinlər siyahısına düşmüdü.

27 sentyabr tarixində başlayan Vətən müharibəsinin ilk günlərində Murov istiqamətində Şəhidlik zirvəsinə yüksəlib.

Cəbrayıl istiqamətində gedən döyüşlərdə qəhrəmancasına Şəhid olub

"Cəbrayılın azad olunmasına görə" və "Vətən uğrunda" medalları ilə təltif olunan qəhrəman Şəhidimiz MAXE Araz Əliyev.

21.06.1984-cü ildə Beyləqan rayonu Kəbirli kəndində anadan olan Əliyev Araz Aydın oğlu Vətən müharibəsində torpaqlarımızın işğaldan azad olunmasında igidlilik göstərərək 08.10.2020-ci il tarixdə Cəbrayıl istiqamətində gedən döyüşlərdə qəhrəmancasına Şəhid olub.

Şəhidimizin 12 yaşlı qızı Güneş və 8 yaşlı qızı Şəfəq Vətənə əmanət qalıb.

Əmanətin əmanətimizdir.

Unutmayaq, unutdurmayaq!

"Cəbrayılın azad olunmasına görə" və "Vətən uğrunda" medalları ilə təltif olunan qəhrəman Şəhidimiz MAXE Saleh Səmədov.

29.02.1984-cü ildə Beyləqan rayonu Kəbirli kəndində anadan olan Əsədov Saleh Səməd oğlu Vətən müharibəsində torpaqlarımızın işğaldan azad olunmasında igidlilik göstərərək 08.10..2020-ci il tarixdə Füzuli istiqamətində gedən döyüşlərdə qəhrəmancasına Şəhid olub. Şəhidimizin 12 yaşlı oğlu Səməd və 9 yaşlı oğlu Səid Vətənə əmanət qalıb.

Əmanətin əmanətimizdir.

Rusiya KİV-lərinin diplomatik mənbələrə istinadən verdiyi məlumatə əsasən yanvarın 11-de Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev, Rusiya prezidenti Vladimir Putin və Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyan arasında üstərəfli görüş keçiriləcək. Belə bir görüşün həqiqətən keçiriləcəyi hələlik rəsmi mənbələrlə təsdiq olunmadığına görə onun konkret gündəliyi barədə də yalnız ehtimal şəklində da nişməq olar. Hərçənd, formatın özü müzakirələrin Azərbaycanın möhtəşəm qələbəsiylə başa çatmış ikinci Qarabağ Savaşından sonra bölgəde yaranmış yeni siyasi realıqlar, xüsusilə Atəşkəs sazişindən sonra tərəflərin üzərine düşən öhdəliklərin necə yerinə yetirilməsi ətrafında aparılacağına şübhə yeri qoymur. Ermənistani tamamilə darmadağın olmaqdan xilas olmuş 10 noyabr üçtərəfli bəyanatının icra edilməsi prosesində baş verən xoşagelməz məqamlar göstərir ki, qarşı tərəf heç də üzərinə

Moskva görüşü və Paşinyanın koronavirus problemi

düşən öhdəlikləri tam icra eləmək fikrində deyil, sülhməramlıların kölgəsinə sığınaraq hər fürsətdə öz çirkin niyyətlərini həyata keçirməyə çalışır.

Önce ondan başlayaqlı ki, üçtərəfli bəyanatın, neca deyərlər, sıftası elə qəbul olunduğu gecə korlandı. Sənəd yaxıldıqdan qısa müddət sonra Qazağın yeddi kəndinin boşaldılmasıyla bağlı müddəə ordan çıxarıldı və ardınca Kremlin sözçüsü Peskov açıqlama verdi ki, bəyanatın son redaksiyası Rusiya presidentinin saytında yayılıb, ona istinad eləmək lazımdı. Həmin redaksiyada isə yeddi kənd məsələsi yerli-dibli "qeybə çəkilmışdı".

Ən çox narahatlıq doğuran məqamlardan biri 4-cü bəndin faktiki olaraq icra edilməməsiyle bağlıdır. Orda birmənəli şəkildə yazılır: "Rusiya Federasiyasının sülhməramlı kontingenti erməni silahlı qüvvələrinin geri çəkilməsinə paralel olaraq yerləşdirilir". Xatırlayırsınızsa sülhməramlı qüvvələr bəyanat imzalanan kimi elə gecəyle ora axışmağa başladı və artıq 2 aya yaxındı ki, tam heyətle bölgədə yerləşib, üstlik, özləri üçün şəhərciklər salmağa da imkan tapıb, sülhyaratma missiyəyindən əlavə xeyli "tikinti-quraşdırma" və bu qəbildən olan işlər də görüb, İrəvandan Xankəndinə 10 minlərlə qaçqın da daşıyb, amma həle ki, bir erməni yaraqlısının bölgədə çıxarılmasına nail olmayıb və yaxud nail olmaq istəməyib.

Nə qədər ki, həmin yaraqlılar ordadı, Xocavəndin meşələrində asude şəkildə gəzib dolaşır, fürsət düşdükçə təxribatlar törədir, bölgədə dayanıqlı sülhdən danişmaq mümkin olmayıacaq. Artıq onlar bir neçə dəfə "məreni pozmağa" cəhd göstərib və təbii ki, cavablarını birləşib alıblar. Ötən il Xocavənd rayonunun Şor kəndində, bir müddət sonra Köhne Tağlar və Çaylaqqala kəndlərində, nəhayət, ilin sonunda yənə həmin rayonun Ağdam kəndində törədilən və insan itkişiyə müşayət olunan təxribatlar buna misalı. Həmin təxribatların heç də erməni rəsmi təbliğatının iddia elədiyi kimi guya meşədə azmiş hansısa başipozuq dəstələr tərəfindən yox, Xankəndində göndərilən və sülhməramlıların qoruduğu dəhlizdən ora sızdırılan xüsusi terror dəstələri tərəfindən töredildiyinə sülhməramlıların özləri də, onları ora göndərənlər də hamidən yaxşı bilir. Bilir, amma həle ki konkret tədbirlər görmürlər. Bu azmiş kimi Xankəndində həle Birinci Qarabağ Mühərbiyəsində əli minlərlə Azərbaycan vətəndaşının qanına batmış, Xocalı canisi Vitali Balasanyanın bütün "hakimiyəti" tam olaraq öz əline keçirməyini sakitə məşahide edirlər. Halbuki prosesin nizamlanmasıنى siddiq-ürək-dən isteyənlər onu tutub Azərbaycan ədliyyəsinə təhvil verməlidilər.

Üçtərəfli razılaşmanın pozulması faktları bununla bitmir. Kəlbəcərin təhvil verili-

sadəcə, sərhəddini aşan həyəsizliqdan başqa bir şey deyil. Hələlik, bəzi müsbət tendensiyalar Azərbaycan-Ermənistan sərhəddinin delimitasiyası prosesinin gedisində hiss olunur. Bu sərhəd xətləri tezliklə bütünlü müəyyənəşib başa çatdırılmış, ermənilər xəlvet dərənin tülübü bəyləri kimi soxulduqları ərazilərdən tamamilə çıxarıldı. Özü də bu proses təkə Zəngəzür istiqamətində aparılmamalı, Naxçıvan və Qazaxdan yağmaladıqları torpaqlardan da sakitə geri çəkilmək üçün onlara konkret vaxt qoyulmalıdır.

Son günlərdə Ermənistan xarici işlər naziri A. Ayvazyanın Xankəndinə səfəri və qondarma rejimin təmsilçiləriyle guya hansısa "sənədlər" imzalaması, onun yaxın vaxtlarda qondarma rejimin tanınması üçün kampaniyaya başlamasını anons etməsi, V. Balasanyanın Ermənistan səfər edərək, müdafiə nazirliyində görüşlər keçirməsiyle bağlı yayılan məlumatlar göstərir ki, onlar hələ də başlarına gələnlərdən neticə çıxarmaq fikrində deyillər. Düzəndir, milçək bir şey olmasa da ürək bulandırır. Amma unutmamalıdır ki, indiki mərhələdə belə ürekbulandırmalar neticə etibarılı özlerinin daha ağır ürəktutmalarına səbəb ola bilər. Belə hərəkətlərin intensiv şəkildə davam edəcəyi təqdirdə sülh prosesinin pozulması qaçılımz realığa çevrilər ki, bu da hazırkı məqamda Azərbaycanca hava-su kimi lazımdı. Ancaq prosesin bu cür gedisindən sülhün qaranti missiyasını boynuna götürmüş Rusiyanın, xüsusilə onun Dağlıq Qarabağın Azərbaycanın ərazisi olduğunu az qala hər çıxışında vurğulayan prezidenti Putinin, hər şey bir yana, şəxsi nüfuzunun nə qədər zərər çəkəcəyini təsəvvür eləmək çox çətindi.

Bir sözlə, erməni silahlı qüvvələrinin ərazidən tamamilə yiğisdirilməsi və tərkisələndirilmesi, sərhədlerin müəyyənəşirilməsi və seperatçı rejimin fəaliyyətinin qadağan olunması hazırkı mərhələdə görülməli ən vacib işlərdi və bunlar tezliklə öz həllini tapmasa üçtərəfli bəyanatın digər müddəələrinin gerçəkləşmə ehtimalından danışmaq yersizdi. Əslində, həmin problemlər öten il yoluna qoyulmalı və yəni ilin ilk günlərindən 10 noyabr bəyanatının digər bəndlərinin həyata keçirilməsinə, birinci növbədə Naxçıvanla kommunikasiyaların açılması yönündə görülcək işlərə başlanılmalıdır. Bu məsələ üçtərəfli sazişin konkret olaraq aşağıdakı bəndiylə tənzimlənir: "Bölgədəki bütün iqtisadi və neqliyyat əlaqələri blokdan çıxarıllar. Ermənistan Azərbaycanın qərbi bölgələri ilə Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında neqliyyat əlaqəsinə zəmanət verir".

Sonradan Paşinyanın bəyantdakı həmin bəndin icrasının dalından qaçmaq üçün çox vurnuxmalarda bulunmasına baxmayaraq, bu vacib məqamı, humani-

tar addımdan daha çox geopolitik mənə daşılığı üçün həm Azərbaycan, həm Türkiyə, həm də elə Rusiyanın özü üçün vazkeçilmezdi. Ele Ermənistən öz üçün də. Ancaq öz uydurduları miflərin irreal aləmində gəzişən bir toplumun bu cür reallıqları ayıq başla dəyərləndirəcəyi hələ ki, mümkün görünmür.

Türkiyənin adını çəkmışkən onu da qeyd edək ki, bəyanatın ikinci Qarabağ Savaşında Azərbaycana hər cür mənəvi-siyasi dəstək vermiş qardaş ölkənin silahlı qüvvələrinin bölgədəki legitim iştirakını tənzimləyən digər bir bəndi artıq həll olnmuş məsələ sayıldığından bunun üstündə dayanmağa lü-zum yoxdu.

Bir sözə, Moskva-da sülhməramlıların statusundan, bölgə-

Tale Heydərov: "Hər bir dəqiqənin öz hökmu var"

Hal hazırda yüzlərlə qazımız və mülki əhalimiz döyüş və ya partlayış nəticəsində yaranan psixoloji pozuntulardan əziyyət çəkməkdədir. Qorxulu yuxular, neqativ fikirlər, aqressiv davranışlar, ümidsizlik, yuxusuzluq, həmin qorxulu anları göz qabağında görən şəxslər. Bu müharibədən sonra yaranan biləcək qorxulu psixoloji problemdir. Elmi dildə buna "travma sonrası sinir pozğunluğu" deyilir. Adətən veteranların 20-30%-i arasındada müşahidə olunan bir haldır. Bu şəxslərin ailə üzvləri, yaxınları daima bundan əziyyət çəkənləri nəzarət altında saxlamalı, onları qətiyyət tək buraxmamalıdır.

Bu tip psixoloji problemləri yaşayan şəxslər dərhal 112 qaynar xəttə müraciət etsinlər. Onlara lazımi kömək göstərilecəkdir. Bundan əlavə onu qeyd edim ki yanvar ayının 20-si qardaş Türkiyədən 15 peşəkar həkim bu hələ müalicə etmək üçün ölkəmizə səfər edəcəkdir. Yüzlərlə qazımız müalicə alacaqdır və bu çətin durumdan mütləq çıxacaqdırlar. Yaxın günlərdə bu haqda daha ətraflı məlumat veriləcəkdir.

Bu haqda elan bütün hazırlı işləri görürəndən sonra verilecəkdi amma bəzi kədərli məlumatlar və qaziların həyatına aran risklər bunu ən tez bir zamanda, bu şəkildə əlan etməyi məcbur etdi. Hər bir satın, dəqiqənin öz hökmu var.

Bu yöndə həkimlərimiz, psixoloqlarımız və jurnalistlərimiz tərəfindən çox ciddi iş aparmalıdır. Müharibə sonrası yaranan biləcək psixoloji travma, depressiya və digər psixoloji pozuntular müalicə oluna bilən hallardır. Bu çətin hələ yaşayınlarla səbr dileyirəm və onların tezliklə düzəlcəklərinə inanıram.

Konqresdə 5 min adam maskasız oturdu - Şimali Koreya lideri dünyaya meydan oxuyur

Dünya koronavirüs sənən ağuşunda can verir, Şimali Koreyada isə buna zidd göruntülər

ortaya çıxır. Bir dənə olsun yoluxma aşkarlanmadığı iddia edilən ölkədə Koreya İşçi Partiyasının konqresi keçirildi. Kim Jong Unun da iştirak etdiyi konqresdə minlərlə adamdan heç birinin maska taxmadığı ortaya çıxdı. Koronavirus 86 milyondan insana yoluxarkən 1,8 milyon insan dünyasını dəyişdi. 1 ili geridə qoyan pandemiya təqibindən heç bir yoluxmanın qeydə alınmadığı nadir ölkələrdən biri Çinin qonşusu Şimali Koreyadır.

Xarici dünyaya qapalı bir hayat yaşanan ölkədə təyi-bərabəri olmayan bir hadisəyə imza atıldı. Şimali Koreya lideri Kim Jong Unun hakimiyətə goldiyi gündən bu yana ikinci dəfə Koreya İşçi Partiyasının konqresi keçirildi. Konqresdə 5 min insan iştirak etdi.

Qeyd edək ki, bir müddət əvvəl ABŞ mərkəzli "Wall Street" jurnalı Şimali Koreyanın vaksin axtarışında olduğunu yazmışdı.

Eminquey

Seyfeddin Altaylı,
Ankara, altaylı_s@yahoo.com

MƏLUM FAKTLARIN İZİYLƏ

Mərhum Atatürk Türkiyə Cümhuriyyətini yaratdıqdan sonra xüsusiş mədəniyyət, təlim və təhsil sahəsində nəhəng addımlar atmışdır. Səbəbi da bir dövləti ancaq və ancaq elmin irəli apara biləcəyini bildiyindəndir. Ona görə "Həyatda ən həqiqi mürşid elmdir" demişdir.

Türkiyə Cümhuriyyətinin yaranmasından bir il ötdükdən sonra Nazirlər Şurasından 1111 nömrəli qərar çıxartılmış, onunla İstanbul Universiteti nəzdində 12 Noyabr 1924-cü ildə Türkiyat İstítutunu yaradılmışdır. Görkəmli alim Fuad Koprülü Atatürkə yaxınlaşmış İstítutun embleminin nə cür olması barədə fikrini sorduqda ona bu cavabı vermişdir: "Fuad Bəy! Qarlı Tanrı dağlarının önündə əlində məşəl olan bir bozqurd olsun, bu məşəl gənc Türkiyə Cümhuriyyətinin elminin ifadəsi olsun. Ərgənəqondan çıxışımızda bize bələdçilik edən bozqurd Türklüyün Anadoluh torpaqlarındakı yeni dövlətinin yaradını təmsil etsin."

Bu sətirlərdən

Atatürkün elmə və öz mədəniyyətinə hansı güzgündən baxır yaxşıca başa düşülməkdədir. Əlbəttə, o qüsursuz bir insan deyildi, qüsurları ola bilər, çünki Ulu Tanrıının insanları düz yola davət etsin deyə yolladığı peygəmbərlər belə müəyyən zamanlarda səhvə yol veriblər, o da verə bilərdi. Dövlət adamlarının xalqına etdiyi xidmətləri haqq tərzəsinə qoyulub çəkilməli və hansı tərəfi ağır golur ona görə qiyamətləndirilməlidir, ancaq təssüflər olsun ki, Türkiyədə tərzənin pərsəngi xüsusişlər 1940-ci illərdən pozulmağa başlamış və axırıncı illərdə son həddə çatmışdır.

Bizlər, tarixə öz adını ləyaqətlə yazdırılmış dövlət xadimlərinin və sərkərdələrin həyat yolunu öyrənərək onlardan dərs çıxarmalı və buna görə addımlamalıyıq.

Taleyn qəribə əhvalatları insani heyrətə götərir. Eradan əvvəl, min il öncədən, daha düzü tarixi çağların ən başından Türk yurdu olmuş Azərbaycan və Anadoluh torpaqları dəfələrlə yadelli imperialist işgalçılardan hücumlarına düber olmuş, dağ kimi oğulları qırılmış, qocalı-cavanlı insanları hədsiz pis günlərlə üzləşmiş, ancaq milli müstəqilliye olan vurğunluğunu esla unutmamış və onu nəyəsə qurban verməmişdir. Əlbəttə, içimizdə sapi bızdən olan, danişdığımız dildə danişan baltalar da olub, olacaqdır da...

Türkiyə Böyük Millət Məclisi

23 Nisan (Aprel) 1920-ci il tarixində Cümə günü yaradılmışdır. Və bu gündə Hacı Bayram məscidində namaz qılınnmış, Hz. Məhəmmədin Mübarək Saqqalı ilə Şərəfli Sancığından ibarət məqəddəs əmanətlər götürülərək İttihad və Tərəqqi Klubuna piyada gedilmiş, o sabahdan tutmuş Quran-i Kərim xətm edilmiş, qurbanlar kəsilmiş və qurban qanlarının üstündən tullanaraq məclis binasına da-xil olunaraq ilk iclas keçirilmişdir. Yalnızca, bu olay belə Atatürk və silahdaşlarının İsləm əqidəsinə nə səviyyədə bağlı olduğunu sübut etmişdir. Bugün Anadoluda Atatürkə haşa dinsiz, kafir, fi-rən deyib Türkçə danişan, ancaq damarında yad millətlərin qanı dövran edən insanlar vardır, bu da təəssüf doğurmur, eksinə bizlərə ayıq olmayıüzün labüdüyüñü xatırladır və səsiyoloji dərs keçir.

Görkəmli akademikimiz İsa Həbibbəylinin məqalələrindən seçilmiş bir kitab hazırlamağı fikr-ləşdik və oğlum Eldar ilə gəlinim Nəslinan onları Türkiyə Türkçəsinə köçürüdlər, mən də köçürünlənlər redakta etməyə başlamışdım. Ancaq növbə Sabir Rüstəmxanlıya çatıldıqda ailəvi və iqtisadi problemlərindən asılı olaraq, onlar işi dayandırmışdır. Yükü öz ciyinə götürdüm və Covid-19-un əlindən hardasa iki aydır zara gölsəm də, yavaş yavaş həm dərslərimi, həm də işlərimi davam etdirməyə başlamışam. İsa bəy, Sabir Rüstəmxanlı ilə bağlı məqaləsində onun müəyyən zamanlardakı yazılarından sitatlar götürüb təqdim etmişdir. Onlardan birini oxudugumda dəhşətə gəldim, buyurun siz də oxuyun:

"...Bir dəfə Bakuda məhkəmə gedিংində iştirak edirdim. Hakim azərbaycanlı, iştirakçılar az-

baycanlı, yalnız iclasçılardan biri kənar millətdən idi. Hakim məndən soruşdu ki, hansı dildə danışacaqsınız? Dedi: - Azərbaycan dilində. Dedi: Axi siz ziyanlısınız, rayondan da bu gün gəlməmisiniz, niyə rusca danışmaq istəmirsiniz? Dedi: - Elə mən ziyanlı olduğuma görə də Azərbaycan dilində danışmaq istəyirəm. ... Axi Azərbaycan dilə təkcə kənddən gələnlərin dili deyil!..".

1980-ci illərdən bu günə hansi yollar keçilib ayındır. O illərin axırından tutmuş rusun yardımyla quduzlaşan "haylar" yalnızca Xocalı soyqırımı töötəmədilər, içəridən də dəstək alıb metroda bomba partlatmadılar, milyondan çox vətəndaşımızı od-oçağından didərgin salmadılar, müqəddəs torpaqlarımızı işgal etdilər, məbdələrimizi, tikili-lərimizi, hətta məzarlarımızı belə dağıtdılar. Son döyüslərdə rus biraz aralı duran kimi Məhmətçik-lər hayların analarını ağlar qoydu, ordularının belini qırı və axırıncı həmle ilə hayın kökü kəsiləcək anda rus irəli çıxıb onların məhvini mane oldu. Yalnızca bunu etmedə, Elçibəy zamanında bir gülə də atılmışdan qovulan 80 minlik ivanlar orduşu çıxıb gedərkən binalardakı tualetləri belə dağıdır-raq rədd olub getdi. Talein qəribəliyinə baxın ki, bu dəfə "sülməramlı" adıyla gəlib müqəddəs torpaqlarımızda beş illiyinə yerləşdilər. Yerləşdi-lər ancaq iddialara görə, sülhməramlı kimi deyil, oranın ağasılmış kimi rəftar etməyə başlayıblar. Güya Dağıstanlı müsəlman ailədən olan komandır əsirleri apararkən separatçıların başıyla səmimi qucaqlaşış öpüşməsi, il təhvil olarkən rus zabitinin bizim torpağımızda gözümüzə baxa-baxa hay dildi-saşlıq deməsi və "sizləri qorumaq üçün bura gəldik" kimi sözləri söyleməsi rus ordusunun murdar üzünü bir daha ifşa etmişdir.

Bu işgalçi ordu rədd olub getməlidir

Sosial şəbəkələrdə Xankəndinə qayıdan hayla-rın diğərlərinin söyləmləri və Şuşa ətrafindəki kəndlərdə hayların məskunlaşdırıldı-ğı iddiyaları insanı dəhşətə götərir.

Onlara bu cəsarəti veren dünən Xocalı Soyqırımı töötədirən, yurdumuzu işgal etdirən eyni imperialist qüvvədir, xalqımız ayıq olmalı, hörmətli Prezidentimizin çiyinlərindəki dəhşəti böyük-lük-dəki yüksək dərk edib ona kömək olmalıdır, Tanrı onu yardımıcısı olsun.

Mənim kimi düşünən hər bir insanın fikrine görə, Cənab Prezidentimizin görəcəyi birinci iş dövlətin müəyyən postlarına kimi soxulmuş rəsədlər vardırsa onları birefəlik təmizləməkdir. Bu sözərək bizim dileyimizdir, ürək arzumuzdur, çünkü dövlətin geleceyini teyin edən fakt onu idarə edənlərin milli şüurundan asılıdır, əlbəttə, dövləti idarə edən Prezidentimiz bunları daha yaxşı bilir və nə edəcəyinə də bilir.

Məqəmi çatmışkən, Atatürkün Türk millətinə etdiyi vəsiyyətində söylədiyi sözləri sadalamaq arzusundaydan:

"Məhtərəm millətimə bunu tövsiyə edirəm ki, başına gətirəcəyi insanların qanındaki əsl cövhərin nə olduğunu öyrənməkdən bir an belə geridə dayanmasın".

Bu sözərək böyük Türk sərkərdəsi və siyaset xadimi Atatürkün açıq-aydın dilə götərdiyi "sənin qanını daşıyandan özgəsinə inanma" düşüncəsinin dilə götəriləşdir. Bilmirem Türk xalqı indiyə kimi bu sözərək mənasını başa düşüb əməl etmişdir-mi? Mənə görə bu vəsiyyət her bir Türkün maya-gı olmalıdır, çünkü öz milli mənşəyindən kənarlaşan, özünə yadlaşan xalqlar olməyə məhkum-durlar.

Atatürk 1930-cu ilin 29 Əkim (oktyabr) ayında Cümhuriyyətin elanının illiyində təşkil olunan tədbirdə Amerikalı jurnalıst xanım Ring ilə səhəbetində bu sözərək söyləmişdir: "Türkiyə meymən deyildir. Heç bir milləti yamsılamayacaqdır. Türkiyə nə Amerikanlaşacaq nə də qərblişəcəkdir. O yalnızca özünüküləşəcəkdir".

Azərbaycan da yavaş-yavaş özünüküləşəcək və tarixi qüdrətini özünə qaytarır, qaytarmaqda məhkumdur, çünkü ayrı yolu yoxdur.

...Elə adamlar var ki, dünyalarını dəyişsələr də uzun müddət elin, obanın və dostlarının xatırələrində yaşayırlar. O adamlar sağlıqlarında o qədər əməli-səleh, yaxşı işlər görübər ki, insanların qələblərində özlərinə silinməz iz qoyublar və əbədiyyət qovuşalar da, daim xatırınlər, yada salınlırlar...

Əbədiyyət şəxsiyyətlərdən biri də 2020-ci ildə 70 il tamam olan, dəyərli in-san örnək ziyalı, yaxın dostum Fikrət Məmməd oğlu Bağırov.

Fikrət Məmməd oğlu Bağırov 1950-ci il iyunun 30-da Bakı şəhərində köklü ziyalı ailəsində anadan olmuşdur. Məsələ var deyərlər, ot kökü üstə bitər.

Fikrət müəllimin atası Məmməd Bağırov ali təhsilini Rusiyanın Leninqrad(indiki Sankt-Peterburq) şəhərində almışdır. O ikinci Dünya müharibəsindən sonra Bakıya gəlmiş və dərin məhəndislik savadının sahibi, texniki elmər namizədi kimi uzun illər Azərbaycan

duqca çox sevdiyindən əzmlə, fədakar-casına, topladığı biliyi, təcrübəsini əsirgəmədən tətbiq edərək günbəgün qarşıya çıxan sualların, məsələlərin vaxtında həllinə nail olunmasında bilavasitə iştirak edirdi.

Yüksək insani keyfiyyətləri, təvazö-kar, etibarlı və səmimi iş yoldaşlığı, əməkdaşlar hörmət, diqqət və qayğı xüsusiyyətlərininə alaraq okollektivin Həmkarlar Komitəsinin sədr vəzifəsinə də seçilmişdi.

1985-ci ildən etibarən əmək fəaliyyə-tini davam etdiriyi Bakı şəhəri Xalq Nəzarəti Komitəsinin sədr müavini kimi məsuliyyətli vazifədə çalışdığı dö-nəmdə Fikrət müəllimin iradəsi, ədalət-sizliyə, haqsızlıq düzümsüzlüyü, princi-pialılığı və digər yüksək keyfiyyətləri xü-suslu qabarğı görünürdü. Büyök mən-viyyət sahibi, mübariz və pəhləvən Fikrət Bağırov şəffaflığın təmini namənə çoxşaxəli və mürəkkəb nəzarəti təşkil

YERİN GÖRÜNÜR...

Politexnik İnstitutunda "Əmək mühafizəsi" kafedrasında dosent vəzifəsində çalışmışdı. İnşaat texnikası üzrə müxtə-lif kitabların müəllifi olmuş Məmməd Bağırov böyük ziyalı, alicənab, nəcib bir insan idi.

Fikrət müəllimin babası Axund Mir-yusuf qədim Ordubadın ağır seyid nəsil-lərindən olmuş, dövrünün nüfuzlu savad sahiblərindən idi. Xeyirxah, mərd insan kimi, təhsil və maariflənməyə böyük ənəm verirdi.

Bələ bir mühitdə böyükən balaca Fikrət oxuyub-öyrənməyə meyl edir, dəqiq elmlərə, texniki biliklərə xüsusi maraq göstərirdi. Bunun nəticəsi kimi orta məktəbi müvəffəqiyyətli bitirdikdən sonra 1967-ci ildə Azərbaycan Poli-teknik İnstitutunun (indiki Texniki Uni-versitetin) inşaat fakültəsinə qəbul olunur. 1972-ci ildə sonaya və mülki tikinti üzrə mühəndis ixtisası ilə universiteti uğurla bitirir. Elə həmin il hərbi xidmətə çağırılır və iki ildən çox leytenant, baş leytenant rütbasında Sovet ordusunun mühəndis qoşunlarında Rusiyanın uzaq şərqində xidmət edir. Strategi əhəmiyyətli hərbi tikintilərdə özünü savadlı, zəhmətsevər, məsuliyyətli, intizamlı peşkar mütəxəssis kimi göstərir. Verilən ağır tapşırıqları səlist, düzgün və vaxtında yerinə yetirir. Ordu sıralarında qalması üçün rəhbərlikdən alıdı çox çələbidi-fikliflərə baxmayaq vətən sevgisi, Azərbaycan hösrəti baş leytenant Bağırovudoğma Bakıya qaytardı.

F.Bağırov Ümumittifaq əhəmiyyətli olan Elmi-Tədqiqat Meliorasiya İnstitutunda tikinti şöbəsinə qəbul olundu və qisa bir zamanda şöbəyə rəhbərlik etdi. O vaxt, keçən əsrin 70-ci illərinin or-talarında paytaxtımızın 8-ci mikrorayonununda institut üçün yeni nəhəng məd-di-texniki bazanın tikintisi başlamışdı. İstedadlı və çalışqan, təşəbbüskar, işini - sənətinə sevən, cəsarətli F. Bağırov bu böyük tikintinin tamamlanmasında göstərdiyi səylərə görə qısa bir zamanda hərbi qazanmışdır.

Onun fəallığı, işgülərə, təşkilatçılığı, iş qabililiyi, sevdiyi və əsli ziyalı Fikrət Bağırov öz üzərində çox işləyirdi və o hayatda nəyə nail olmuşdusa, bunu yalnız və yalnız öz gücünə oldə etmiş, ləyaqətliləhal zəhməti ilə qazanmışdı.

Fikrət müəllimin əmək fəaliyyətinin çəkəndən dövr möhəsliyətli masul vəzifələrində çalıştığı 45 ildən artıq bir müddətdə özü bacarıqlı və səriştəli mütəxəssis kimi göstərə bilmişdi. Fikrət Bağırov öz üzərində çox işləyirdi və o hayatda nəyə nail olmuşdusa, bunu yalnız və yalnız öz gücünə oldə etmiş, ləyaqətliləhal zəhməti ilə qazanmışdı.

Zəngin dönyagörüşünə malik, vətə-nini sevən, doğmalarına, dostlarına, həmkarlarına ciddi yanaşan və həyatda düzgün mövqə tutub sadə yaşıyan ziyalı - Fikrət Məmməd oğlu Bağırov 2018-ci ildə, martın 7-də Allahın dərgahına qo-vuşdu. Onun xatırəsi doğmaları, dostları, iş yoldaşları tərəfindən hər zaman xatırlanıb, yad edilib.

Ruhu şad əlsin, əbədiyyət dünəsində nur içinde yatsın...

Yoldaşlarından bir qrup

HƏMİŞƏ GÖZLƏRİNDE GÜNAHKARLIQ VARDI

"Vətən daşı" olmur hamı. Ola bilmir. Ya olmaq istəmir? Bilmirəm.

Amma bilirom ki, o, uşaqlıqdan Vətən daşı olmağı arzulayır.

"Hərbi xidmətdə olarkən gördüyüm ən dürüst, əsgəre öz balası kimi dəyər verən, əsgərlər arasında fərq qoymayan, əsgərin haqqına bir damcı girməyen, bir əsgəri ac olsa dünyani dağıdan, əsgəri şəhid olanda balası kimi qan ağlayan komandirim cənab polkovnik - leytenantım. Ən uca - Şəhidlik zirvəsinə dəsnən" - əsgər Bayramov

"Rahat yat, qanın yerde qalmayıb. Gözəl insan, qayğıkeş komandır. Haqqın ödənməz sənən" - Fərid Yaqubov.

"Polkovnik - leytenant komandirim deyildi təkcə, qardaşım idi, əvəzsiz idi. Ömrüm boyu bu şəxsiyyətə borcuyam" - Abdulla İmanlı.

"Səninlə qürur duyuruq, fəxrimizən, cənab plkovnik" - Anar Muradov.

1978-ci il iyunun 11 - də Astaranın Məcitməhəllə kəndində Orucovlar ailəsində ailənin altıncı övladı Nail Orucov əsgərlərin yaddaşında belə qalıb.

1985 - ci ildə Qapıçməhəllə kənd

nat üzrə müavini vəzifələrində işləyir. 31.12.2016-ci ildə ehtiyata buraxılır. Dəfələrlə Fəxri Fərman, "Qüsursuz xidmətinə görə" və "Fərqlənməyə görə" medalları ilə təltif edilir. Elə Vətənə qüsursuz xidmətdə fərqlənmək üçün yaşayır Nail Orucov.

"Gözel insan, gözəl komandır, səriştəli hərbçi özümüz şanslı hesab edi-

rəm ki, sizinlə bir yerdə xidmət etmişəm. Həkimlər xüsusi diqqəti vardi. Hami üçün narahat olurdu. Siz həzər zaman yaşayacaqsınız bu millət üçün". - Ümid Mahmudsov, həkim.

"İgid, qorxmaz, döyüşkən kişilik simvolu idi. O elə insan, elə komandır idi ki, bir də elə birini görmərik" - baş leytenant Şahmarov

İllərdi var olmağımızı ezen günlərin ağırlığı var həsrətlə gözlədiyimiz günərde. Bizi bu ağırlıqdan qurtarış getdilər onun kimi.

Polkovnik - leytenant Nail Orucov kimi.

Tabor komandiri daim əsgərləri ilə çiçin-çiyyinə idi.

Təkcə Vətən üçün deyil, hər əsgəri üçün canını feda etmeye hazır idi. Elə də oldu. Əsgərini xilas etdi, özü Şəhid oldu...

"İşinin peşəkarı şərefli zabit idi. Çiçin-çiyyinə xidmət etmişik. Cox vətənpərvər idi. Heyf" ... - Emin Allahverdiyev

məktəbinə gedib. 1988 -ci il hadisələri başlayanda 10 yaşı vardi. Amma Vətənin kədərini anlayırdı, azadlıq çarpışmasını duya-duya böyüyürdü. Qarabağ hadisələrinin şahidi kimi böyüyürdü. Vətənə gərək olmaq, uşaqlıq yaddaşının daşıdığı Qarabağ açısından qurtulmaq arzusu da böyüyürdü.

Hərbiçi olmağa qərar verir

Rahatlıq tapmayan arzusu onu C. Naxçıvanski adına Hərbi liseyə apardı. Atası Rafael kişi cılız bədənlə oğlunun hərbiçi olmasına etiraz etmək istəsə də, onun vətən sevdəli böyük ürəyinə etiraz edə bilmədi. 1992-ci ildən C.Naxçıvanski adına Hərbi liseydə təhsil alırdı. 1995-ci ildə Bakı Ali Ümumqoşun Komandirlər Məktəbinə daxil olur, 1999-cu ildə "Motoatıcı tağım komandiri" kimi "Leytenant" hərbi rütbəsi ilə Azərbaycan Silahlı qüvvələrinin sıralarında hərbi xidmətə başlayır. Həmin ildən müxtəlif hərbi hissələrdə motoatıcı tağım komandiri, motoatıcı taborun Qərargah reisi, Tabor komandiri və Hərbi hissə Komandirinin Maddi-texniki Təm-

Ehtiyatda olarkən

01.11.2018-ci ildən Astara Tele-kommunikasiya Qovşağına ƏM və TT üzrə mühəndis vəzifəsində çalışıb. TKQ-də işlədiyi müddətdə də özünü bacarıqlı işçi kimi göstərib, məsuliyyəti ilə seçilib və kollektivin rəqəbatını qazanıb.

Yaxınları, dostları, doğmaları deyir ki, o ehtiyata buraxılınca da narahat idi. Hər mükafat alanda da "Heç olmasa bir kəndi, bir qarış torpağımızı işğaldan azad edə bil-səydim" deyirdi.

Qardaşı Naib bəy deyir ki, o hərbi xidmətə başlayan gündən Vətən savasını gözləyirdi. Hər gün, hər an döyüşə hazır idi. Həmişə gözlərində bir günahkarlıq vardi.

Həyat yoldaşı Nigar xanımıla əlaqə saxladım. Kötürdü: Gördüyüm gündən o mənim qəhrəmanımdı. Ürəyimi fəth edib. Bu gün isə Nail Azərbaycan xalqının ürəyindədi. Cox ağırdı. Əsil dost, yoldaş, ailəbaşçısını itirmək ağırdır. Amma bilirom ki, mən ağlıb-sızlamamalıyam. O təkcə Vətənə qüsursuz xidmət etməyib ki. O, qüsursuz övlad, dost, qardaş, ata olub. O, qüsursuz həyat yoldaşı idi. Həyatının yoldaşı. Onun adına, cəsaretinə, igidliyinə layiq böyüməliyəm oğlan-

larını. Nailin arzularını yerinə yetirəməliyəm.

Nail Orucovun 3 oğlu böyükür: Ruslan, Əlihəsən və İbrahim. Astara şəhər 2 nömrəli tam orta məktəbdə təhsil alırlar.

Oğlu Əlihəsən deyir ki, son dəfə danişanda atam dedi artıq böyümüş. Bayraqımızı, Vətəni sevmelisiz. Bir də dedi: "Qapımızdan bayraq asın".

"Atan mərd, şərəflə zabit olub. Sadıllı, tələbkar idi. Postları birlikdə yoxlamağa gedərdik. Zarafatçı idi. Bize ruh verirdi. Torpaqlarımızı azad etmək idi amalı. Heyf ki, qələbə gününü görmədi. Qarabağ indi azaddı, rahat yata bilərsən" - Emin Abdullaev bunu oğlu Ruslana yazıb.

Savaşa gedəcəyini biliirdi. Axşam xanımını, oğlanlarını bir yerə yiğib səhbətləşdi. "Mütləq oxuyun. Ən güclü silahınız, dostunuz eliniz olmalıdır. Əger qayıtmamasam, diplomlarınızı məzarımıza getirin. Bir - birinizi dayaq olun. Vətəni sevin!" - Ruslan son səhbətlərindən danişir.

Əsgərlərinin yuxusuna gəlir polkovnik-leytenant Nail Orucov. Onlardan birinin səs yazısını dinlədim. Tələsik: "Yaxşıyam, ana. Komandirimə quran oxutdurun, yuxuma gəlib, bizim üçün çox narahat olurdu. Yenə narahatdı".

Həmişə "ardımcı" deyib, öndə olub. Döyüş yoldaşları "3 övladınız var, özünüzü qoruyun" deyirmiş tez-tez. Osa "Mənim burda 350 oğlum var, onları qorunmayıam" - deyərdi.

"Atanızla fəxr edin. Atanız qəhrəmanlıqla şərefli döyüş yolu keçdi" - Rauf Abdullayev.

Qardaşı qızı Zəhra əmisiñə yazdı - şeirdə deyir:

*Ucadın Şəhidlik zirvəsinə dək,
Axır ki, arzuna çatdırın Nailim.
Əbədi, əvəzsiz bir xatırə tək,
Ürəklərdə məskən saldın, Nailim.*

Qubadlı uğrunda gedən döyüşlərde Şəhid oldu. Canavar ləqəbli Surət deyir ki, "postu vermeyin" oldu son sözü. "Son güləmizə kimi döyüşməliyik" - dedim. Onun son tapşırığına da əməl etdilər. Oğuz Arpaslan döyüş xatirələrindən: "O, artıq Şəhid olmuşdu, əli alnında idi, qan üzünə axırdı. Lakin o yene də gülümsəyirdi. Sanki şəhidlik zirvəsinə yüksəlməyi çıxdan gözləyirmiş. Arzusu çin olmuşdu. Qubadlı zirvəsinə Polkovnik Orucov Zirvəsi adlandırdıq, sadiq əsgərləri olaraq. Bilirik ki, sənin ruhun O zirvədə Azərbaycana, Qarabağa baxaraq sonsuzadək gülümsəyəcək".

Şəhid polkovnik-leytenant "Azərbaycan Bayrağı" ordeni, "Vətən" uğrunda, "Cəbrayıllı" azad olunmasına görə, "Qubadlınin azad olunmasına görə" medalları ilə təltif olunub.

İlk dəfə eşidəndə qulağında donub qaldı elə bil. Özünü də, səsini də unuda bilmirəm. Eşidirəm hər yerdə... - Emil.

Emil haqlıdır. Onun səsini eşidəcəyik hər yerdə. Onların səsini eşidəcəyik. Ali Baş Komandanın "Qarabağ Azərbaycandır və nidal!" - səsinə hay verən səslərini eşidəcəyik hər yerdə. Onların tabəssümü nur olub Azərbaycanımıza səpilecək hər an.

KAMALƏ ABİYEVA

Azərbaycan tarixinin qəhrəmanlıq salnaməsini yazar Vətən oğulları canı, qanı bahasına bu şanlı qələbəyə nail olmuşdur. Xalqımız Vətənin azadlığı uğrunda döyüşərək canından keçmiş şəhidlərinin adını hər zaman uca tutur.

Vətən mühəribəsinin iştirakçısı olan metin iradəli, qorxmaz oğullardan biri də şəhid Məmmədov Ürfan Çingiz oğludur. O, 28 iyun 1994-cü ildə Quba rayonunun Çartəpə kəndində şəhid ailəsində dünyaya göz açıb. Orta məktəbi Nəsib Dadaşov adına Aşağı Xucəkend tam orta məktəbində bitirib. 2011-ci ildə ordu sıralarına çağırılan Ürfan Cəlilabad və Lenkərandakı N sayılı hərbi hissələrdə xidmət etmişdir.

O, 2017-ci ildə uğurla gizir kurslarını bitirərək BTR komandırı kimi vəzifəsini Mingəçevir

Yurdumun Şəhid övladı

N sayılı hərbi hissədə davam etmişdir. Döyüş, savaş əzmi, əyil-məzlik, Qarabağ sevgisi, torpağa bağlılığı onun ruhunda, qanında duyulurdu. Məhz bu amillər idi ki, ona vəzifəsini həvəs və məhərətlə yeri-ne yetirməyə təkan verirdi. Hərbi fəaliyyəti dövründə içtimai-siyasi hazırlıqlarda əldə etdiyi nailiyyətlərinə görə Fəxri fərmanla təltif olunmuşdur.

2020-ci ilin sentyabr ayının 27-də Ermənistən Silahlı Qüvvələrinin işgalçılıq siyasəti nəticəsində başlayan və 44 gün davam edən ikinci Qarabağ mühəribəsində əks -hükum əməliyyatlarına qoşularaq ön cəbhədə vurulur. Ailesinə zəng edərək qardaşından halallıq isteyib.

Mühəribədə xüsusi hünər göstərərək düşməni məhv etməyə qadir olan hərbiçimiz döyüş tapşırığını şərəfə yerinə yetirərək boyun nahiyyəsində aldığı gülə yarası nəticəsində sentyabr ayının 28-də ən uca zirvə olan müqəddəs şəhidlik zirvəsinə ucalır.

*Böyük savaş meydanında
Doğma Qarabağında,
Vətən sağ olsun! deyərək
Çatdı müqəddəs adına.*

Şəhidimiz ölümündən iki gün sonar doğulub boy-a-başa çatdığı Quba rayonunun Çartəpə kəndində dəfn olunur. O ölümü ilə ölümsüzlüyü, əbədiyyətə qovuşmuş oldu. Böyük coşqu və ehtiramla yad olunan şəhidin dəfni zamanı şəhid atasının həm qururla, həm de üzüntü ilə öpərək bağrına basıldığı dövlət bayraqımızı əziz tutaraq uğrunda can verməyi- şəhid olmağı uca tutur.

Hər kəsin qelbində əbədi məskən salan şəhidimizin adını qururla anaraq gözün aydın şəhidim, torpağa qarışan bir damla belə qanının qisası yerde qalmadı deyirik. Artıq bu gün Ürfan Məmmədov kimi qeyrətli və şücaətli oğullar sayesində üçrəngli zəfər bayraqımız erməni vandalizminin əsiri olan Qarabağın ən hündür zirvələrində dalğalanır. Ruhu şad olsun!

Şəhidlər ölməz, Vətən bölünməz! Onlar bizim həm acımız, həm qururumuz, həm kədərimiz, həm də fəxrimiz olmaqla bərabər qəhrəmanlıqları ilə geləcək nəsillər üçün böyük örnəyimizdir.

Gülyanə Zalova
Quba

Milli ruhumuzu diri saxlayan əsər

Fazıl Güneyin "Qara qan" romanı barədə mülahizələrim

Ömrün ən gözəl anlarını yad etmək şirin və qəlbə hüzur gətirir bir duyğudur. Sən demə, nə vaxtsa xatırladığımız bu sevincli anlar itirilmiş torpaqlarımızı düşməndən azad edən Milli Ordumuzun çağdaş günlərimizdə ürəyimizi dağa döndərən zəfər yürüşlərinin bizə yaşatdığı fərəh hissi, fəxr-fəxarət duyğusu ilə müqayisədə zəif bir işarti imiş. Cəmi 44 gün çəkən Vətən mühabibəmizdə qazandığımız möhtəşəm Zəfər hər birimizdə dağlar boyda sevinc duyğusu, coşğu doğmuşdur.

Qarabağ mühəribəsi mövzusundan söz düşəndə tanınmış yazıçı-publisist, tərcüməçi, ictimai xadim Fazıl Güneyin "Qara qan" romanı da ilkler sırasında xatırlanır. Yazarı ömrünün iyirmi ilini bu epik əsərin ərsəyə gəlməsinə sərf edib. Bu na qədər isə o, Azərbaycan ictimai-siyasi mühitində aşkar görünən hadisələri bir vətəndaş fəhmi ilə dərinən izləyir, 1991-ci ildən təsisçisi və direktoru olduğu "Assa İradə" Beynəlxalq İnformasiya Agentliyindən yayımlanan ingiliscə, rusca xəbərlər vasitəsilə, həmçinin az sonra fəaliyyətə başlayan, təsisçisi və redaktoru olduğu "AzerNews" qəzeti, habelə "Azeri Observer" jurnalında Qarabağ həqiqətlərini dünyaya çatdırmaq üçün böyük səylər göstərirdi.

Həmin dövrə

daha çox səfərbəredici gücə malik, mübariz janr olan publisistika Fazıl Güneyin yaradıcılıq istiqamətini bəlli bir məcra yonəltmişdi. Qarabağ dördündən, vəhşi xislətlə, terrorçu Ermənistən öz müttəfiqlərindən dəstək görərək başlığı bu qanlı savaşın xalqınıza gətirdiyi fəlakətlərdən yazaq, düşmənin iç üzünü açıq göstərmək, torpaqlarımız uğrunda döyüşən, canından keçən igitlərimizi tanıtmaq əsas məqsədə çevrilmişdi.

Fazıl Güney hələ 1965-ci ildə yazdıığı ilk hekayələri ilə ədəbiyyata gəlmışdı. Onun bu qələm nümunələri respublika mətbuatında çap edilmişdi.

"Yalanın gerçekliyi" kitabında (2014) müəllif qloballaşan dünyada mizan-tərəzinin pozulduğunu, xalqlar arasına nifaq salan münəqşələrin baş alıb getdiyini, bir səzələ yalanın ayaq tutub yeridiyini on plana çəkmişdi. Yazıçı-publisist burada toplanmış povest, hekayə və esələrinin ingilis dilinə çevrilmiş variantını ABŞ-da nəşr etdirmişdi.

Yaradıcılığının sonrakı mərhələlərində də sözün qüdretinə söykənib Fazıl Güney. Jurnalistikadan yazılılıq uğurla keçən qələm sahibi, əvvəldə deyildiyi kimi, uzun müddətən bəri davam edən yaradıcılıq axtarışlarının uğurlu nəticəsi kimi "Qara qan" romanını oxucuların ixtiyarına verib. Bu tarixi əsər məlum münəqşə zəminində biri digərini əvəz edən ağırli hadisələr romanıdır. Üçüncülik roman 1993-2016-ci illərdə baş verən, ömrümüzə-günümüzə qanla yazılmış, ürək

dağlayan hadisələrdən bəhs edir. "Qara qan", sözün həqiqi mənasında, bu münəqşə başlayandan üzübəri qarşılaşdırırmış, eştidiyimiz, şahidi olduğumuz hadisələrin bədii inikasıdır. Yazıçı xalqımızın tarixinin bugünə söykənən acı sehifələrini qələmə almaqla, axıdılan qanların yerdə qalmayağına, fitnəkar ermənilərin törətdikləri əməllərə görə tezliklə cavab verəcəklərinə ümidiyi itirməmişdi.

Deyirlər, söz adamları, yazarlar bizi əsərləri qədər yaxındırlar. Yazarının kitabları, göləcək nəsillərə əmanet etdiyi əsərləri onun el-oba-yə bağlılığı, xalqına sədaqəti, dostlara sevgisi, narahat dünəysi, yuxusuz gecələridir. Fazıl müəllim də dəyərlər və yaradıcı ölüm yaşayır. Deməyə sözü olan və onu məhərət-lə qələmə alan, sövqələ yazib-yaratmaqdan yorulmayan F. Güney əsərləri ilə xalqın milli ruhunun diri qalmasına xidmət edir. Bu baxımdan yazıçının "Qara qan" tarixi romanı fikrimizə sübutdur. Bu əsərin mayasında həm publisist düşüncəsi, həm də bədii təfəkkür sahibinin benzərsiz təhlilləri var. Müəllif romanın tarixi faktları çatdırmaq üçün publisistikaya keçir. Dəst-xəttinin təbiiyi çağdaş ədəbiyyatımızın bu gözəl nümunəsinin əsas özülliyidir. Xalq dili, xalq ruhu bu əsərin qanına-canına popub. Roman bənzətmələr, təsirli ricötər və haşiyelərlə zəngindir. Mənə tutumu ağır olan bu əsərdə fikrin emosional izharı, əlvən bədii təsvirlərə tez-tez qarşılaşıraq. Maraqla oxunan hadisələrin geniş bədii lövhələrlə verilməsi, rəngarəng epik mənzərələr romanda müşahidə olunan əsas xüsusiyyətlərdir.

Üçüncülik "Müəllifdən" adlı ön sözündə oxuyuruq:

"Romanın belə uzun sürədə yarılması məndən asılı deyildi, buna səbəb Qarabağ mühəribəsinin uzadılması oldu. Düşmən və arxasında duranlar zaman keçdiyən Azərbaycanın bu itki ilə barışmaq zorunda qalacağını düşünürdülər. Amma çox yanıldılardı. Tarixdən önceki tarixi, ilk mədəniyyəti, ilk yazını yaradmış, çox "ilk"lər imza atmış əedadları olan bir xalq üçün Qarabağın ölüm və ya olum məsələsi olduğunu alamırdırlar".

Birinci Qarabağ mühəribəsinin tüyən etdiyi 90-ci illərin əvvəllərində F. Güneyin jurnalist kimi qaynar nöqtələrə səfərlər etməsi, qanlı hadisələrin şahidi olması, ən başlıcası isə vətənpərvər üzəyi onun ilk irihəcmli əsərinin uğurlu alınmasını şərtləndirmişdi. Əsərin əsas süjet xətti mühəribədir. Hər cür ağrı-actiya, qan-qadaya səbəb olan, insan taleplerini yaralayan mühəribə. Yaşadığımız cəmiyyətin ağır fəlakətlərini, soydaşlarımızın günahsız olaraq zülmə məruz qalmasını, doğma yurdundan didərgin düşməsini, əsir və girov götürülməsini tasırlı bir dillə çatdırın roman qanlı mühəribələrin doğruduğu mühiti, əzab çəkən insanların psixoloji durumunu, düşüncə tərzini ortaya qoyur.

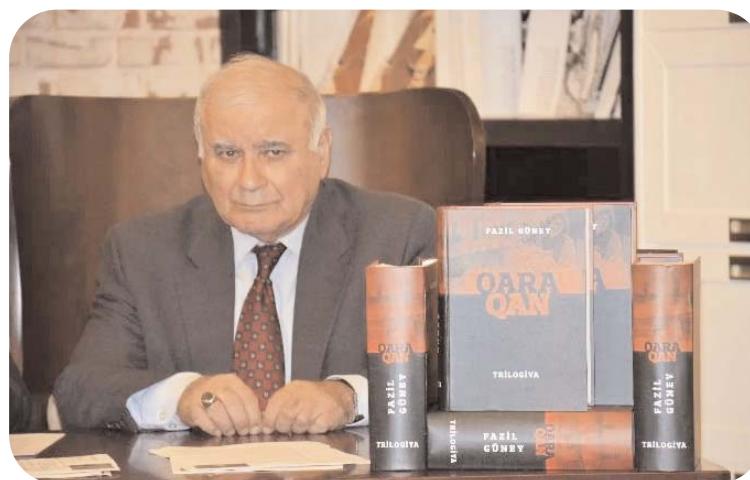
Romanın əsas qəhrəmanları zi-yalı ailəsində doğulmuş, mükəmməl təhsil və tərbiyə almış, ixtisas-ca jurnalıstan olan gənc Aysu, onun atası, tanınmış alim olan Elbəyi, həmçinin Qarabağ savaşının odundan-əlovündən keçmiş, əksəriyyəti şəhidlik zirvəsinə yüksəlmış idid Vətən oğullarıdır.

Yazıçı Aysunun timsalında

bütöv xarakterli, dönməz iradeli Azərbaycan qadının obrazını yaratmağa müvəffəq olmuşdur. Əslən Qarabağdan olan, Bakıda doğulub boyaya-başa çatan qızın -

gün yetişən gənciye qan yaddaşı kimi üvanlanması baxımından olurduq əhəmiyyətdir.

Düşmənen əsir götürdüyü döyüşülərin məşum heyət hekayələri, onların başına getirilən ağılaşımaz işgəncələr romanın ayrı-ayrı fəsillərində çıpalqlığı ilə əks etdirilmişdir. Şuşa həbsxanasından bəhs edən fəsil bu qəbildəndir. Üzələşdikləri vəhşiliklər, dözülməz işgəncə üsulları, əsl cəhənnəm əzabı əsirlərin mənliyini sarsıda, iradəsinə qıra bilmir. Onlar şərəflə ölümü şərəfsiz yaşamaqdan əfzəl bilirlər. Ağır yaralanıb əsir düşən əsgər oğullarımız, dinc sakinlər arasın-

Aysunun həyat yolu əsərdə ön plana çəkilib. Ailenin yeganə övladı olan, Qarabağın Füzuli bölgəsində toy məclisində iştirak edərkən bu güzel qız və digər qız-gəlin buraya basqın edən azığın erməni qudlurları tərəfindən əsir götürür və Hadrutu aparılır.

Toydakılar, o cümlədən bay və gəlin qanına qəltən edilir. Aysu vaxtilə ulu nənəsinin ona bağışlaşlığı kiçik xəncərlə öz namusunu qoruya bilir, bu bəzəkli qəməni ona təcavüz etmək istəyən erməni yaraqlısının sənəsinə sancır. Qarabağ mühəribəsinə qatılmış rus zabiti, polkovnik İvan Bulqanın Aysunu qatıl ermənilərin pəncəsinən xilas edir. Nişanlısı Toğrul Hadruta Aysunu xilas etməyə gedərkən onu qızların əsir saxlandığı yerdə tapa bilmir. Çünkü rus zabiti onu özü ilə əvvəlcə Xankəndi-nə, sonra isə sağ-salamat Moskva-yə aparır, onu qoruyur və nişanlısı Toğrulla qovuşdurur. Əsərin əsas qəhrəmanlarından olan Toğrul döyüşkən ruhu, məbarizə əzmi ilə fərqlənən, qələbə çalacağımıza inanın, böyük ümidiylərə yaşıyan bir gəncdir.

Toğrul general Dəmərçioğlunun xüsusi tapşırıqlarına əsasən, öz köşfiyyat dəstəsi ilə ən mühüm tapşırıqları yerinə yetirir, işğal altındakı ərazilərimizdən dəqiq məlumatlar gətirir.

Dözülməz əsirlik həyatı yaşa-mış Aysunun Bakıya qayıtmadan, atəşkes əldə olunmasından, ölkəmizin sonrakı illərdə iqtisadi və siyasi həyatda qazandığı uğurlardan və nəhayət, dörd gün çəkən mühəribədə - aprel döyüşlərində əldə edilmiş qələbədən bəhs edən üçüncü cild də maraqlı oxunur. "Qara qan" roman triologiyası nəsilər arasında körpü yaradılması, bu

dan girov götürülenlər hətta ən çətin vəziyyətdə, ölüm təhdidi altındada belə "Qarabağ Azərbaycanındır" nidasını söyləməkdən çıxınmırlar. Cəbrayılın işgal olunduğu günlərdə mülki əhalinin çıxmamasına kömək göstərən, bu işə cavanları cəlb edən İlqar Mehdiyev erməni yaraqlılarının pusqusuna düşür, yaralanıdı üçün əsir götürür.

Cəbrayıl şəhərinin icra nümayəndəsi olan İlqar əsirlikdə məşəqqətlə gürültü yaşayır, dəhşətlə zəbatlara məruz qalır. Bu, əsərin ən mübariz, əziz obrazlarındanadır. İlqarın bu məzhiyyətləri erməni colladıların gözündən yayınmış, onu sindirməğa cəhd edirlər. Şuşa həbsxanasında ona işgəncə verən erməni zabiti öz bayraqlarını öpməyi, Azərbaycanın bayrağını isə aşağılayaraq yəzə tutlamışı Mehdiyən israla tələb edir.

Mehdi isə düşmən bayrağını ayaqları altına atıb tapdalayır, üç rəngli bayrağımızı öpüb köksünə sıxır. Bu dəyanətli insana verilən zülm-sitəm bundan sonra da bitib-kənənir.

Qarabağ mühəribəsinin

gerçek qəhrəmanlarının - polkovnik Ş.Ramaldanovun, zabit Babaoglu-nun, cəsur döyüşçilərindən sonrakı İbadın, əsir düşməsi qızların bir neçəsinin azad edilməsinə nail olan əgid Nərimanın ... obrazları olduqca real təsvir olmuşdur və oxucunu düşündürür. Kitabda digər dolğun obrazlar da yer alıb.

Kapitan Qaşqay, Qönçə, Elnara, Aksana, Asya, Durna nənə, Dağbəyi, Qırmızı Xaçın nümayəndəsi Pyer və başqaları. Yazıçı indi rəsədətli əsgərlərimiz, Müzəffər Ali Baş Komandanımız tarix yazarı. Vətənimizin sinəsinə çalınçarparz dağtək çəkilmış cəbhə xətlərini yarib, bütünə Azərbaycana sahib çıxıblar".

ilə üz-üzə qalan Aysunun əsir düşməsi fonunda Qarabağ mühəribəsinin əsl mənzərəsi və çoxları-

nın bilmədiyi daha dərin qatlari oxucuya çatdırılır. Erməni qudlurların öz tərəfdəşələrinin? böyük güclərin köməyi ilə yurdumuzda törətdikləri vandalizmi, habelə mənsəb naminə qüvvələrimizi parçalamaq nadirüstü siyasetçilərin əməllərini ifşa edən müəllif baş verən həbi və siyasi gerçəklilikləri bədii sözün qüdrəti ilə, xarakterik obrazlarla təqdim etmişdir.

Roman insanların haqsız olaraq işgəncələrə məruz qalması, isti evəsiyini itirməsi fonunda gerçək savaş məhitini, əsir və girov götürülmüş soydaşlarımızın zülm-sitəm sinə gərdiklərini diqqətə çatdırır, erməni faşizminin bəşəriyyət üçün təhlükə olduğunu açıq-aydın göstərir. Fazıl Güney deyir ki, "bu romanın əsl müəllifi xalqımızın cəsur, mübariz oğul və qızlarıdır. Erməni hərbçiləri minaları təkcə cəbhə xətti boyunca əkmirdilər. Onlar hər köçküն qarabağının kökündə mina əkmışdır. Körpələr əzəldən sinəsi mina doğulmuşdu. Gün gələcək sinələrdəki o minalar düşmənin başında partlayacaq."

Axi, o xalq qürurludur ki, məruz qaldığı tarixi ədalətsizliyi heç vaxt unutmur, intiqamını, qisasını almağı bacarır.

F.Güneyin dünyaya göz açduğu doğma yurdunu Cəbrayyla, o cümlədən Vətən torpağına bağlılığı əsərin hər fəslində, hər sətrində duyulur. 27 ildən bəri yağı düşmənin tapdağında qalan ata yurdunu, erkən yaşlarından sevdiyi dağları, meşələri, Arazqrağı yashıllıqları sevgi ilə təsvir edib. Bu illər ərzində yazıçının doğma yurdun həsratı ilə döyünlən ürayı indi rahatdır, mənəvi dinclik tapıb. Zəfər müjdələrindən sonra! Deyir ki, "xəyalən həmişə oradarda idim. Nə vaxtsa qələbə çalacağımıza inanırdım. Xoşbəxt insanam ki, əzəli torpaqlarımızın azad olunması xəbərinə sevinmək mənə də nəsib oldu. Şükür-lər olsun ki, əigid oğullarımız, rəşadətli əsgərlərimiz, Müzəffər Ali Baş Komandanımız tarix yazarı. Vətənimizin sinəsinə çalınçarparz dağtək çəkilmış cəbhə xətlərini yarib, bütünə Azərbaycana sahib çıxıblar".

Heç zaman torpağımızla, xalqımızla, ordumuzla, bu qədər qürur duyduğumuz olmamışdı. Onları heç zaman bu qədər sevmemişdik. Elə ziyanımızı da, alimlərimizi də...

Her zaman dəyənəti, səxavəti, qururu, qonaqpərvərliyi ilə seçilən, qüdrətli və vüqarlı olan Azərbaycanımız - Qarabağımız çox böyük milli qəhrəmanlarla yanaşı, həm də müdrik tarixi şəxsiyyətlər, yazıçılar, şairlər, alimlər, professorlar, akademiklər, pedaqoqlar yetişdirib. Azərbaycanımız - Qarabağımızın belə parlaq ziyanlı insanlarından biri də fizika-riaziyyat elmləri doktoru, professor, akademik, emekdar elm xadimi Hətəm Hidayət oğlu Quliyevdir.

06 yanvar 2021-ci ildə Onun ad günüdür - 74 yaşı tamam olur. Ötən bu il nə qədər böyük Qəlebələr ili olsa da çətinliklərimiz və ittilərimiz də var. Bu mənada biz

seslər baş verir ve belə hadisələrin tətbiqi də həmişə gündəmdə duran məsələrdəndir. Bu məsələlərin tədqiqat üsullarının çox hissəsini geofiziki axtarışlar təşkil edir. Geofiziki tədqiqatların əsasını fundamental fiziki sahələrin müasir riyazi üsullarla tədqiqi, bu tədqiqatlar bəzəsində yer, günəş sistemi və kainatın konkret problemlərinin çözülməsi üsulları, tədqiqat texnikasının və texnologiyalarının hazırlanması, ayrı-ayrı məsələlərin həlli və nəticələrin şəhəri təşkil edir.

Son illər müasir informasiya texnologiyalarının geniş tətbiqi bu istiqamətdə ciddi inkişafə səbəb olmuşdur. Bu istiqamətdə aparılan tədqiqatlarda, alınmış nəticələrdə və elidə olunmuş uğurlarda AMEA-nın Geoloji İstututunun "Tektonofizika və geomexanika" şöbəsinin rəhbəri akademik Hətəm Quliyevin digər alimlərimizlə birgə Azərbaycanın geoloji və geofizika elmi sahəsində "Yer səthinin qabarması və Yerin formalarının dəyişimi" kimi

üzvü, İqtisadi Geoloji üzrə Beynəlxalq İttifaqının üzvü, Azərbaycan geoloqlarının və geofiziklərinin milli komitələrinin üzvü, Beynəlxalq Geofiziki jurnalın beynəlxalq redaksiya heyətinin üzvü, T.Şevçenko adına Kiyev Milli Universitetinin "Vestnik" jurnalının, "Geodinamika" jurnalının redaksiya heyətinin üzvü.

Hətəm müəllimin elmi nailiyyətləri

dünyanın bir sıra aparıcı alim və mütəxəssisləri tərəfindən qəbul olunur və bəyənilir. Təsadüfi deyildir ki, keçən il AZ?RTACın yaydığı rəsmi məlumatə görə "...Son illər akademik, professor Hətəm Quliyev digər alimlərimizlə birgə Azərbaycanın geoloji və geofizika elmi sahəsində "Yer səthinin qabarması və Yerin formalarının dəyişimi" kimi

Dostumuz şair, publisist Əbülfət Mədətoğlu hətəm müəllimə hər etdiyi məqələsində yazdı: "...Qarabağ hadisələrinin "daş dövründə" cəbhə bölgəsində baş verənləre reaksiya veren... Füzulidən olan ziyanlıların birləşdikləri bir "Quru çay" cəmiyyəti vardi. Mehə həmin cəmiyyətdə temsil olunan ziyanlılardan biri də Hətəm müəllim idi. Onun ədəbiyyatı, yazıya, jurnalistikaya olan sayğısı da mənim üçün çox önemlidir. Men onun Vaqif Bəhmənlinin, Əşref Veysellinin, Seyran Səxavətin, Cingiz Əlioğlunun, Umid Rəhimogluñun və digərlərinin poeziyasına, Ilyas Əfəndiyevin, Elçin'in bir-birindən maraqlı əsərlərinə, həmçinin Qarabağ möğamına, Ağabalanın, İsləm Rzayevin, Süleyman Abdullayevin səsində heyranlığını heç vaxt unuda bilmərəm. Ümumiyyətlə, hərdən mən elə gelir ki, Hətəm müəllim kimi insanları Allah doğduğu elə, obaya, yurda, məmələ-

Cənab Prezident, Sizi və xalqımızı əmin edirik ki, Füzuli ziyalılırı və rayonun bütün əhalisi həzər zaman olduğu kimi bu həyəcanlı, məsuliyyətli və şərəflə anlırla da Sizin və dövlətimizin, ordumuzun apardığı haqlı mübarizəni ürkədən dəstəkləyir və müdafiə edirik. Erməni təxribatı nəticəsində dünəyinə dəyişən vətəndaşlarımıza Allahdan rəhmət, yaralılara şəfa dileyirik, ordumuzdan isə yeni zəfər müjdələri gözləyirik. Cəbhədən gələn hər növbəti qələbə xəberi bütün azərbaycanlılar kimi, bizlərdə də böyük qürur hissi oyatmış, vətənpərvərlik duyğularını qüvvətləndirmişdir. Azərbaycan əsgərinin tezliklə qələbə bayrağını Şuşaya, Xankəndiyə sancıqla tarixi ədaləti bərpə edəcəyinə hər bir Azərbaycan vətəndaşı kimi biz də ürkədən əminik. İşğal altındaki torpaqlarımızın düşmən tapdağından azad

AZƏRBAYCAN ELMİNİN FENOMENAL ŞƏXSİYYƏTİ - AKADEMİK HƏTƏM QULİYEVİN ÖMRÜNÜN 75-Cİ BAHARINA XOŞ ARZULAR..

dostumuzun, ziyanımızın, alimimiz ad gününü tam lazımi səviyyədə qeyd edə bilmirik.

Ancaq bu ilki ad gününün özəlliyi ondadır ki, o bizə akademik Hətəm Quliyevin 75 illik yubiley yaşını qeyd etməyə hazırlaşmaq üçün bir il də vaxt verib. Qarabağda daha yaxşı işləmək, onu birazdırçəltmək və bəzi çatışmazlıqları aradan qaldırmaq, təzə yaralarımızı sağaltmaq və yubileyi doğma Füzulidə, Şuşada keçirmək üçün!

AMEA-nın Geoloji və Geofizika İstututunun

Tektonofizika və geomexanika şöbəsinin müdürü, akademik Hətəm Quliyev 06 yanvar 1947-ci ildə Füzuli rayonunda dünyaya göz açmışdır. 1969-cu ildə BDU-nun mexanika-riaziyyat fakültəsini bitirərək AMEA-nın Riyaziyyat və Mexanika İstututunda elmi fealiyyətə başlayır. O, 1972-ci ildə fizika-riaziyyat üzrə felsəfe doktoru, 1981-ci ildə fizika-riaziyyat üzrə elmlər doktoru elmi dərcələrini, 1986-ci ildə isə professor elmi adını almışdır. 2001-ci ildə AMEA-nın müxbir üzvü, 2014-cü ildə AMEA-nın həqiqi üzvü seçilmişdir. 2001-2013-cü illerde AMEA Yer Elmləri Bölüməsinin akademik-katibinin müavini və AMEA-nın "Xəbərlər" (Yer Elmləri seriyası) jurnalının baş redaktorunun müavini olmuşdur.

H.Quliyev geomexanika, geofizika, geoloji, tektonofizika, geodinamika, dağ-mədən mexanikası, deformasiyaya uğrayan bərk cisim mexanikası, tətbiqi riaziyyat və kosmologiyanın müxtəlif sahələri üzrə görkəmli alındır. Dünyanın eksər ölkələrində olub, elmi məruzələrlə çoxlu sayda çıxışlar edibdir.

Hətəm müəllimin elmi hayatı bir müddət Kiyev şəhəri ilə bağlı olub. 1990-ci ildə akademik Mihəmmət Abbasovun dəvəti ilə vətənə qayıdır və elmi fəaliyyətini AMEA Darin Neft Quyuları İstututunda davam etdirib.

... İnsanlar həmişə yerin necə yaranması, necə inkişaf etməsi, insanların yaşaması üçün zəruri şəraitin ne qədər davam edəcəyi və bu kimi yüzlərlə aktual suallarla məraqlanırlar. Yerin öz daxili inkişafının və ətraf kosmosun təsiri nəticəsində onun insan yaşayan üst qatında böyük və təhlükəli geoloji pro-

elmi yanaşma və tədqiqat modellərini ortaya çıxarmaqla elminin inkişafında böyük uğurlara imza atıb. Belə uğurlardan biri də Hətəm Quliyevin bu yaxınlarda ərsəye getirdiyi, elm sahəsində yenidən irəliləyiş kimi dəyərləndirilen "Bir daha Yerin ilkin etalon modeli (YİM) haqqında" böyük həcmli elmi məqələsinin Amerika Geofiziklər İttifaqının nüfuzlu jurnallarından olan "Earth and Space Science" jurnalında dərc olundusudur". AZƏRTAC bu elmi uğurla əlaqədar fizika-riaziyyat elmləri doktoru, professor, akademik, AMEA-nın Geoloji və Geofizika İstututunun "Tektonofizika və geomexanika" şöbəsinin müdürü, Əməkdar elm xadimi Hətəm Quliyevdən aldığı geniş həcmli müsahibəni də oxuculara təqdim etmişdir.

Akademik Hətəm müəllim görkəmli elm xadimi olduğunu qədər də, dərin ədəbiyyat, içəsənət, müsiqى, folklor, tarix, adət-ənənə xırıldarıdır. O, xalqımızın mənəvi tarixinə yaxından bələd olan çox gözəl tədqiqatçı-alımdır. Böyük təfəkkürə malik, insanlığın ən yüksək zirvəsində dayanan, sevinci-kəderi ilə hər kəsin qəlbina yol tapan, bu gün də siralarımızda olan, faxrla adını çəkdiyimiz əvəzsiz insan, müəllim, alim çox hörmətli Hətəm müəllimin bu ilki ad günü ilə yanaşı olaraq, ömr yoluğun 75-ci yubiley baharı münasibəti ilə onun dostlarının, həmkarlarının hamisiniñ öz ürək sözləri, fikirləri vardır. Onların hamisi Hətəm müəllimi ürkədən təbrik edir, onun xeyirxahlığını daim xatırlayırlar. Hətəm müəllim heç vaxt insanların öz isti, doğma münasibətini əsirgəməyib, hər zaman onların qeydinə qalıb. Onlara dəyərləi və ağıllı məsləhətlər verib.

kətə böyük sevgiyle hədiyyə edir. Onların timsalında həmin el-obaya, əməlkətə, millətə sayğısını bürüze verir. Bax, bütün bunları düşündüşünə mən bu qənaətə gelirəm ki, Hətəm müəllim kimi insanları dünəyanın dayanıqlığını, tarazlığını qorumaq üçün doğulanlar sırasında da yer tutmağa haqq ediblər. Bir az da ətraflı ifadə etsəm, professor Hətəm Quliyev Qarabağın aydınlarının ən aydınlarından biri, ziyanlılarının ən ziyanlılarından biridir. ...Tan səmimiyyətlə deyirəm ki, mən rəhmətlik Xudu Məmmədovla həmişə qürur duymuşam. Bu gün isə mənim qürur duyduğum insanların sırasında Hətəm müəllimin özel yeri var". Tamamilə haqlısınız Əbülfət müəllim, ayrıca şərəh də əlavə lüzum görmürük.

...Akademik Hətəm müəllim qeyrətli, qayğıkeş, mərd vətəndaşdır. Qarabağı, Azərbaycanı öz cananından da artıq sevir. Füzuli ziyanlılarının ağsaqqalı kimi 44 günlük ikinci Qarabağ müharibəsinin ilk günlərində Ali Baş Komandanına müraciət ünvanlaşdır. 08 oktyabr 2020 ildə President.az saytında dərc olunan Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə "Akademik Hətəm Quliyevdən, Füzuli, Azərbaycan" Müraciətdə deyilirdi ki, "Hörmətli cənab Ali Baş Komandan!

İndiki mürəkkəb və şərəfli dövrə

Size bildirməyi özümüze bortılık ki, biz Füzuli ziyanlıları bütün xalqımız kimi Sizinlə fəxr edir, qürur duyur və Sizin daxili və xarici siyasetinizi tam olaraq dəstəkləyirik.

Ali Baş Komandan kimi Sizin əmrinizdə işgalçı Ermənistana qarşı artıq bütün cəbhə boyu genişləyən əks-hücum əməliyyatına başlanılmışdır. Qəhrəman Azərbaycan Orduşunun əzmi və şücaeti neticəsində bir çox ərazilərimiz, o cümlədən Füzuli rayonunun işgal altında olan bir çox kəndləri də erməni qəsəbkərlərindən təmizlənmişdir. Bu parlaq qələbə heç şübhəsiz ki, Sizin yürütdüyüünə qətiyyətli siyasetin və nail olduğunuz yüksək ordu quruculuğunun neticəsidir.

Azərbaycan Silahlı Qüvvələri həqiqətən də bölgənin ən qüdrətli ordusudur və hərbçilərimiz qısa zamanda ölkəmizin ərazi bütövlüyünü bərpa etməyə, işgalçılara tutarlı cavab verməyə qadirdirlər.

ediləcəyi günü hamımız səbirsizliklə gözləyir, o günün uzaqda olmadığına bütün varlığımızla inanırıq. Biz həmişə Sizinləyik, cənab Prezident!

Biz Sizinlə qürur duyuruq, cənab Ali Baş Komandan! Biz Sizin arxa cəbhədə əmrinizə hazır olan əsgərləriniz! Var olsun Azərbaycan, var olsun Qarabağ! Qarabağ Azərbaycandır!

... Nə gözəl ki, o vaxtdan birçə ay keçdi və Hətəm müəllimin arzularını Cənab Ali Baş Komandan həyata keçirdi. İndi yollar açıldı! Biz Onun 75 illik yubileyini həmin torpaqlarda- Şuşada, Füzulidə keçirəcəyik! Akademik Hətəm müəllim həm də gözəl və mehriban bir ailənin başçısıdır. Xeyirxah ata, mehriban babadır. Hətəm müəllim həmçinin çox ünsiyyətli və incə yumura malik şəxsdir. Ətrafdakı insanlara, hədələrlə qarşı obyektiv fikir söyləməkdən heç zaman vaz keçmır. Həmisiyyətli hesab etdiyi məsələləri cəsarətə gündeliyə çıxara, onu müdafiə edə bilir. Onun ətrafında öz həmyaşlıları ilə bərabər, həmişə orta və gənc yaşılları da görmək olar. O, Azərbaycan elminin fenomenal şəxsiyyətlərindən. Biz, bu gün, qürurla deyə bilərik ki, Hətəm müəllim elmin zirvələrinə qalxmış, öz sözünü demiş bir alımdır!

Sevimli müəllimimiz, dostumuz, qardaşımız, əzizimiz Hətəm müəllim! Biz hamımız Sizi sevirik, Sizi böyük alım və gözəl, xeyirxah insan kimi tanıyırıq. Sizin ad gününüzü təbrik edirik! Fürsətdən istifadə edib Sizin 75 illik yubileyinize keçid ilini də ehemmələndirib. Biz Sizdə gənclik enerjisi, harəkat, istəyi duyuruq. Biz Sizə Azərbaycan və dünya elminin inkişafında dərəcələndirib. Biz, bu gün, qürurla deyə bilərik ki, Hətəm müəllim elmin zirvələrinə qalxmış, öz sözünü demiş bir alımdır!

Sevimli müəllimimiz, dostumuz, qardaşımız, əzizimiz Hətəm müəllim! Biz hamımız Sizi sevirik, Sizi böyük alım və gözəl, xeyirxah insan kimi tanıyırıq. Sizin ad gününüzü təbrik edirik! Fürsətdən istifadə edib Sizin 75 illik yubileyinize keçid ilini də ehemmələndirib. Biz Sizdə gənclik enerjisi, harəkat, istəyi duyuruq. Biz Sizə Azərbaycan və dünya elminin inkişafında dərəcələndirib. Biz, bu gün, qürurla deyə bilərik ki, Hətəm müəllim elmin zirvələrinə qalxmış, öz sözünü demiş bir alımdır!

Bir daha Sizi ürkədən təbrik edir, həm bu ilki ad gününüzü təbrik edir, həm də növbəti ilin bu günündə Allahımızın rızasıyla "75 illik yubileyinize mubarək" deyəcəyik!

**Akif Musayev,
AMEA-nın müxbir üzvü,
professor**

**Əlövət Qaraca ƏLİYEV,
Azərbaycan İnformasiya və
Cəmiyyət İctimai Birliyinin
rəhbəri**

Bakı, 07 yanvar 2020-ci il

Əminə YUSİFQIZI,
Respublikanın əməkdar jurnalisti

ŞƏHİD QANINA BATAN KÖYNƏK GÖZƏL OLUR

Şəhid olmaq, o qüruru yasaşmaq artıq bizim üçün ovqatdır desəm, qınamayın məni. Şəhid olan öğullarımızın yadداşlarda qalan son xatirələrini hamımız dinləmişik, izləmişik. Ölümə gülə-oynaya, oxuya-oxuya gedirlər. Toya gedirlərmiş kimi. Hansı şəhidin atasını dindirsən, beli büküsə də: "Onlara belə oğul verərəm, təki Vətən yaşasın" deyir. Anasını dindirsən, dərd əlindən ciyəri yanaş da, tabutuna sarılan bayraqı öpüb bağırına basır: "Bu dərd qaysaq bağlamaz, bu acı bitməz, amma balaş vətəni, millətimin namusu və şərefi uğrunda həyatından keçib, onunla fəxр edirəm" deyir. Vüqarlı dayanırlar, göz yaşlarını belə gizlədirler. Nə böyük sevgidir bu, nə dərin bağılılıq Vətəne. Şəhid adına, ailəsinə, övladına böyük ehtiram da artıq milletimizin müqəddəs milli dəyərlərinə, genetik yaddaşına daxil olub. Bir ailədən, bir ocaqdan gedən oğullar, qızlar təkcə o evin, ocağın yox, bir yurdun, xalqın övladı olurlar. Mayor Rəşad Ramiz oğlu Budaqov kimi.

Bu milletin azadlıq yanışından müstəqil Azərbaycan doğuldu. Otuz ildir xalqımızın azadlıq yanışını söndürmək üçün başımıza nələr getirmədilər. 1990-ci illərdə rus ordusu və zirehli texnikası Bakının ortasında insanları əzib keçir, paytaxtimizda soyqırımı töredirdi.

Bu fəlakətlər başımıza gətiriləndə

Rəşad 3-4 yaşında körpə idi, özü kimi dəcəl yaşıdları ilə taxta tapança düzəldib dava-dava oynayır, qarğıdan at düzəldib çapırıldır. 1986-ci ildə Yevlaxda anadan olmuşdu Rəşad. 1994-cü ildə Yevlax şəhərində Qənbər Məhərrəmov adına 4 sayılı orta məktəbin birinci sinifinə getmişdi. Çox həvəsləmiş hərb sənətinə, odur ki, 2004-cü ildə orta məktəbi bitiren kimi Heydər Əliyev adına Ali Hərbi Məktəbə daxil olmuş, 2008-ci ildə buranı bitirərək Azərbaycanın Ordu sıralarında tankçı zabit kimi xidmətə başlayırdı.

Xidmət dövrünün əsas hisəsi cəbhə bölgələrində keçmişdir. Füzuli, Ağcabədi, Ağdam, Bərdə, Goranboy və digər yerlərdə. İlk xidmetinə taqım komandiri kimi başlayıb, snra böyük qərargah rəisi, hərbi hissə komandiri vəzifələrinə qədər yüksəlib. Qısa ömründə sevdiyi peşəsi ona sevdiyi vətənə xidmət etmək üçün hər fürsəti vermişdi. Şəhid olduğu günədək on qaynar bölgələrdə mübarizə apardı.

Mayor Budaqov Rəşad Ramiz oğlu şəhid olmayı özünə şərəf bilən cəsur, bütöv əxlaqlı Azərbaycan övladlarından, heç düşünmədən canını milletinə fe-

da edən oğullardan biri idi. Etdi də. Qəhrəmanlığı bir dastana, romana siğmayan oğul.

Ən son Yevlax rayon N sayılı hərbi hissədə briqada komandirinin Maddi Texniki Təminat üzrə müavini vəzifəsində çalışırdı. 2016-cı ilin aprel döyüşlərində də xidmət etmiş, Ağdam istiqamətində gedən döyüşlərə qatılıraq peşəkar hərbi kimi düşmənin döyüş texnikasının sıradan çıxarılmasında şücaət göstərmişdi.

Vətən mühərribəsi adını alan ikinci Qarabağ savaşında Pə-

şad ona təhkim edilmiş taborla Taliş kəndinin işğaldan azad olunması uğrunda döyüşlərə təyinatlanır. Hamiya bəlli dir ki, on qanlı savaşlardan biri də Taliş və Suqovuşanın azad olunması uğrunda döyüşlər idi. İlk günlərdə yaralanıb hospitala gətirilən Rəşad nə yarasının ağrı-acısına, nə də həkimlərin təkidine əhəmiyyət vermir. Döyüş taboruna - Taliş kəndinə qayıdib qanlı döyüşlərə girir. Döyüş yoldaşları danışır ki, tibb bacısına heç olmasa sarğısını belə dəyişməyə imkan verməyib. Mən əşgerlərimin yanında olmaliyam, deyib. Ümumiyyətə təbeliyində olan hər bir esqər, döyüşü hər zaman onun üçün qardaş olub, doğma olub. Həm də o qədər xeyrxiqliklarının şahidi olublar ki, döyüş yoldaşları

Oktyabrın 28-də

Kəndi tamamilə düşmən izinden temizləsələr də, Rəşad ağır döyüşlərin birində qəhrəmalıqla şəhid olur. Müqəddəs qanını torpağa axıdaraq Taliş, Suqovuşanı bize Vətən edir.

Rayonumuzda təmkini, iş-güzarlığı, səmimiyyəti ilə hör-mət qazanan böyük qardaşı Vüqarla dəfələrlə səhbətləşmişəm. Qürurla danışır. Amma qürurun kədəri daha ağır olur-muş sən demə. O, danışır, mən fikirləşirəm. Bu gözlərə nə qədər qəm-qüssə dolub, ilahi. Deyir, iki balası var. Biri 5 yaşı Selcan, biri 5 aylıq, südəmər Milay. Selcan atasını həmişəlik itirdiyini bilmədiyin-dən həvəslə onun yolunu gözləyir. Anam Sədaqət bu ölüm-lə barışmaq istəmir, "balam ölesi oğul deyildi" söyləyir. Tez də əlavə edir Vüqar: Vətən

sağ olsun. Elə mən də ailəmizin taleyinə düşən bu qisməti həm də xoşbəxtlik sayıram. Vətən uğrunda, torpaqlarımız uğrunda canını fəda edib ki, yurdum, yurdaşlarım rahat yaşasın. Öləkə başçımızla fəxr edirdi. Bizim Ali Baş Komandanımız heç kəsə bənzəməyən sərkərdədir, deyirdi.

Vüqarla elə hey xatirələrini bölüşür. Təhsil aldığı Heydər Əliyev adına Ali Hərbi Məktəbdə qardaşının andığcə mərasimində rəsmilər yanaşı İlham Əliyev cənablarının iştirakından, təlimlərdə iştirak edən zaman Ali Baş Komandanın ona qol satışı bağışlaşmasından fərqli, həm də kəderlər danışır. Tez-tez dolur, boşalır. Heç mən də göz yaşalarma hakim ola bilmirəm. Axi, yurdumuz Rəşad Budaqov kimi bir igid itirib.

İki övlad atası

Rəşadinin gözəl arzuları vardı. Yeni ev alıbmış, təmir elədirib ailəsi və övladları ilə xoşbəxt yaşıyacaqdı. Xalqımızın qarşı töredilən vəhşilik, işğalçılıq və soyqırımı minlərlə rəşadımızın arzularını gözündə qoydu. Bu vətənin anaları-ataları övladlarını xoşbəxt böyük-sün deyə, öz övladlarını atasız qoydu. Rəşad kimi şərəfli oğullar dünyay göstərdi ki, bu xalqı əzmək, sindirmək, təhqir etmək mümükün deyil. Şəhədət yüksəlməzdən öncə rəhmətlik atasının anım günündə anasına zəng edib zarafatla deyib: Evimizi səliqəli saxla, ana. Yaxın günlərdə 3 rəngli bayraqla gələcəm evimizə.

Doğrudanmı zarafat edib? Yoxsa, məmləkətinin azadlığı üçün gözünü qırpmadan ölümə hazır olduğundan belə söyleyib?! Niyəsə, mənə elə gəlir ki, o, Sədaqət xanıma "zarafat edirəm" desə də, şəhid olacağına artıq hazır idi.

Dediyi kimi də etdi, Rəşad. Evlərinə çox sevdiyi üçrəngli bayraqla döndü.

Xalqımız tarixi ədaləti dəmir yumruğuyla bərpa etdi. Ölkənin Ali Baş Komandanı yumruğunu qaldırınca bütün xalq o yumruqda birleşdi. Yurdumuzu övladlarının qanı ilə düşmən tapağından azad etdi. Mayor Rəşad Budaqov da hərb şəriflərinin adını tarihimizin ən parlaq səhifəsinə yazdı. Ali Baş Komandan İlham Əliyev cənabları tərəfindən layiq görüldüyü qol saatının, müxtəlif medalların siyahısına ölümündən sonra III dərəcəli Rəşadət ordeni və Vətən uğrunda medalıları əlavə olundu. Bəli, iki körəqizi qaldı özündən yadigar. Bu qızlar atasız böyükəcəklər, amma Vətənsiz böyümüyəcəklər. Çünkü onlar kimi vətən övladlarının xoşbəxt böyümesi üçün Rəşad özünü fəda etmişdi.

Nə demişdir Ramiz Rövşən:

**Ağlayanı tapılsa,
Nə var ölməkdən gözəl!?
Nə var şəhid qanına
Batan köynəkdən gözəl!?**

Şahnaz Şahin

KÖNLÜMDƏN QARABAĞLI OLMAQ KEÇDİ...

sində Qarabağın həqiqi sakınlarınıñ həsrət qalan yollarına gül-çicək sepilir bu gün. Yatağı soyuq səngər olan ərənlərin nəfəsi də od püşkürdü düşmən üstüne. Təkcə silah ilə deyil, qeyrətilə, düşmənə nifratilə, Vətənə məhəbbətə qələbə çaldı yenilməz Azərbaycan Əsgəri. Ayaq basıldığı torpaqlar qədəmlərindən gücləndi, şəhid qanı ile yogrulub Vətən oldu.

Aqıl Abbas - həmisi həm sözün düzüñü, həm də sözün düz deyən bu millət vəkili, dəyerli yazıçı qol qaldırıb oynadı Ağdamda! Hansı sözə siğdiraq Aqıl "məllimin" bu həsrətini!? Hansı firça ilə çəkək şəhid yurdun dirlilişini!? Hansı sözə yonaq bu möhtəşəm mənzərənin heykelini?.. Sonra istəsə də o cür reqs edə bilməyəcək Aqıl mellim, bu bir an idi və o an "bir igid ömrü" qədər yol gəlməsi bizə tərəf... O yolu da Azərbaycan Əsgəri aymışdı!

Doğma yurduna getməyə hər bir qarabığının üreyi nane yarpağı kimi əsir bu günlərdə. Bəzən bu arzu o qədər güclü olur ki, ölüm qorxusunu da aşış keçir. Qadağan olunmuş əraziyə keçərək minaya düşüb şəhid olan ailə kimi...

İlk dəfə anamdan eşitdim, Aşıq Abbas Tufarqanının həl 17-ci əsrin əvvəllerində işlətdiyi bu ifadələr sonralar atalar misalına çevrilərək bu gənumüzədək gelib çatmış və öz tutumuñ yeno də saxlamaqdadır.

**El bir olsa, dağ oynadır yerindən,
Söz bir olsa, zərbə kərən sindir.**

Ekrandan, efirdən Qarabağdan olan, 30 ilə qədər vaxtı qaçqın, köküñ ağrısı ilə yəşən insanların ürkə sözlərini dindlikcə, sevincdən yaşaran gözlərinə baxdıqca içimdən nagahani qarşısı alınmaz bir duyuq keçir-Qarabağlı olmaq... Amma mən Aranda doğulmuşam, yurdalarımız Qarabağdan ayaqyalın, başaçiq qovulanda onlara qucaq aican torpağdanam. Bu öten illəri biz də onlarla birlər qüssə yemisik, acılarına mənəvi dəstək olmuşq, bərabər dözmüşük, bir gözəməyəcək bu günləri. Və həmin gün gəlib çıxıb, dövlətimizin, onun Prezidentinin, Ordumuzun ağılı, uzaqqorən siyaseti, güclü-qüdrəti sayısında qələbə bizim olub. Bu yol heç də asan olmayıb, döyüş meydandalında herası bir elin dayağı, igaq oğlanlarım şəhid olub, torpağı qanı ilə yığuraraq Vətən ediblər! Yaşadığımız dünyada ortaya çıxan bütün hadisə və proseslər yerində və vaxtında verilmiş bircə qərardan yaranır. "Cəsarət-, ağıl, güc və ovsunu da öz içinde saxlayır." - deyirdi J.V.Goethe... Xalqımızın yumruq kimi birliyi, həmreyliyi, dövlətinə inam və etibarı qələbenin temimatına çevrildi.

Azərbaycan on milyonluq bir ordu ilə çıxdı düşmən önüne, qadın da, kişi də, gənc də, qoca da bir istəkli, bir amalla birləşdi, Qarabağımızın işğaldən azad olunması naminə hər kəs çəkici bir nöqtəyə vurdu və qələbə çaldı! Eşq olsun belə bir xalqa! Mənə elə gəlir ki, bu gün tək mən deyil, elə hər bir Azərbaycanlı özünü Qarabağlı hesab edə bilər...

**...Eşitməmişəm, belə məsol var,
Elin nə o başı, bu başı olar.
Vətənsiz adama dünya dar olar...
Təbrizdən, Göyçədən, Qarabağdanam-
Böyük Azərbaycan torpağındanam!...**

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanına əsasən yaradılan "YAŞAT" Fonduna SMS vasitəsilə ianə etmək imkanı yaradılıb. Bütün mobil operatorlardan 8110 qısa nömrəsinə SMS göndərməklə Fonduna 1 AZN-dən 50 AZN-dək ianə etmək mümkündür. SMS-in mətnində 1, 3, 5, 10, 20, 50 rəqəmlərini yazmaqla müvafiq olaraq, 1AZN, 3 AZN, 5 AZN, 10 AZN, 20 AZN və 50 AZN ianə etmək olar.

Bu barədə Adalet.az-a Prezident yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, SMS-si göndərdikdən sonra vətəndaşa ödənişin

"YAŞAT" Fonduna SMS-İa nə etmək imkanı yaradıldı

statusu ilə bağlı cavab gəlir.

Üğurlu ödəniş edildikdə - Hörmətli abunəçi, siz "YAŞAT" Fonduna XX AZN uğurla ianə etdiniz. Qələbəni bize yaşadanları birlikdə Yaşadıq! Digər xidmətlərdən rahatlıqla istifadə etmək üçün zəhmət olmasa balansınızı artırın.

Balansda kifayət qədər məbləğ olmadıqda - Hörmətli abunəçi, balansınızda kifayət qədər məbləğ yoxdur. "YAŞAT" Fonduna ianə etmək üçün balansınızı artırmağınızı xahiş edirik.

təkmilləşdirmə işləri aparıldıqdan "YAŞAT" Fonduna ödənişiniz həyata keçmədi. Daha sonra təkrar yoxlamağınız xahiş olunur.

Düzgün ödəniş məbləği seçilmədikdə - Hörmətli abunəçi, göndərdiyiniz kod yanlışdır.

"YAŞAT" Fonduna ianə etmək üçün 1, 3, 5, 10, 20, 50 məbləğlərdən birini seçməklə

ödəniş edə bilərsiniz. Korporativ abunəçi olduqda - Hörmətli abunəçi, siz korporativ abonent olduğunuzdan "YAŞAT" Fonduna ödənişiniz həyata keçmədi. Fərdi abunə nömrəsindən istifadə etməyiniz tövsiyə olunur.

Bununla yanaşı, "YAŞAT" Fonduna onlayn formatda "ASAN Ödəniş" vasitəsilə dəstək olmaq şəraiti yaradılıb. Bu nün üçün vətəndaşlar asanpay.az portalında "Ən populyar ödənişlər" bölməsində ilk sırada olan "YAŞAT" Fondu bölməsini seçməklə ödənişi həyata keçirə bilərlər.

Həmçinin Fonda bank hesabları və ödəmə terminalları vasitəsilə də ianə etmək mümkündür.

**ABŞ-da başına buynuz
taxib etiraz edən adamın
kimliyi bəlli oldu**

ABŞ-ı sarsıdan Konqres basqını gücliyə dayandırıldıqdan sonra ən çox danışılan adam başına burnuz taxmış adam olub. Bu adamın QAnon Şaman ləqəbli Ceyk Angeli olduğu ortaya çıxdı.

32 yaşlı Ceykin tutulub-tutulmadığı haqqında hələ bir məlumat yoxdur.

O, Tramp dəstəkçisidir.

Bu vaxta kimi Trampın bir çox mitinqlərində qəribə geyimləri və döymələri ilə respublikaçılar arasında məşhurluq qazanıb.

Bəs, QAnon nədir?

ABŞ-da son dövrlərdə yayılmağa başayan QAnon xüsusiət qatı saççılar tərəfindən dəstəklənir. QAnonun tezisi isə budur:

"Şeytana ibadət edən pedofillər Trampa bir tələ qurmağa hazırlaşıb və eyni zamanda dümyəvi uşaq qaçaqcılığı və seks şəbəkəsi idarə edir".

Bu tezis xüsusile son aylarda Tramp tərəfdarları tərəfindən böyük dəstək görməkdədir.

Eminquey

191,8 milyard dollar sərvəti ilə dünyanın ən varlı insanı olan "Amazon"un başçısı Jeff Bezos "dünyanın ən xeyrxah varlıları" siyahısına düşə bilmədi. Bezosun sərvətinə nisbətdə etdiyi ianələrin yüzdə birdən daha az olduğunu ortaya çıxdı.

Dünya sərvət bərabərsizliyi artmağa davam edərkən varlı adamların payladığı ianələr yaxınlaşdırılır.

"Forbes" dərgisinin ən varlısı siyahısındaki 400 adamdan 29-nun sərvətlərinin ən azı 10 faizi bağışladıqları yazılan xəberdə 191,8 milyard dollar sərvəti olan Jeff Bezosun bağışladığı pulların sərvətinin 1 faizindən belə az olduğunu vurğulanıb. 170 milyard dolla sərvəti ilə dünyanın ən varlı ikinci insanı olan və 2020-ci ilə sərvətini 142 milyar dollar artırın "Tesla"nın başçısı Elon Musk da

İmisti çörək qoxusu və ƏDALƏT

Almaniya kralı II Fridrix 1750-ci ildə Potsdamdan keçəndə bir xeyli yeri gözü tutur, bəyənir.

Adamlarına deyir ki, burada mənə bir saray tikin. Ertəsi gün Kralın adamları gedib baxırlar ki, onun bəyəndiyi yerdə bir dəyirman var.

Qapını döyürlər. Dəyirmançı qapını açır:

- Buyurun.

- Bizi Kral Fridrix göndərdi. Buranı görüb bəyəndi və almaq istəyir. Sən nə qədər pul istəyirsən, onu de.

Dəyirmançı şəstlə:

- Nə pul? Kim dedi ki, mən buranı satram?

- Deyəsən, başa düşmədiniz. Buranı Kral istəyir, Kral!

Dəyirmançı özüne əmin şəkildə:

- Mənə nə, ay adam? Mən satmırımsa, istəyir Kral yox e, kim gəlir gəsin, ala bilməz.

Kralın adamları qayıdır, Fridrixə vəziyyəti danışırlar.

- Cənab Kral, bəyəndiyiniz yerin sahibi, yəni

dəyirmançı dəlinin bəridir. Ha elədik, dedi ki, satmırıram.

Kral əmr edir ki, bu dəli kimdirse, çağırınsılar hüzuruna.

Çox keçmir, dəyirmançı Kralın hüzuruna gətirilir.

II Fridrix:

- Deyəsən, məni səhv başa düşmüsünüz. Oranı mən almaq istəyirəm, mən! Nə qədər pul istəyirsənə, de!

Dəyirmançı:

- Xeyr, səhv-zad başa düşməmişəm. Dünən

adamlarınız da bunu dedilər. Təkrar edirəm, sat-mi-ram!

- İnadkarlıq etməyin, pulu nədirse, artıqlaması ilə verəcəm!

Dəyirmançı deyir:

- Sənin pulun çoxdur. Almaniyada istədiyin yerdə saray tikə bilərsən.

Amma buranı məndən əvvəl atam, ondan da əvvəl babam işlədib. Mən də övladlarımı miras qoyacam. Ona görə də satmırıram!

II Fridrix ayağa qalxır:

en çox pul yardımı edən ikinci şəxsdir. "Berkshire Hathaway" şirkətinin CEO-su və en böyük hissədarı olan Buffetin sərvətinin 64 faizini bağışladığı məlum oldu.

Texnologiya nehengi Microsoftun başçısı Bill Qeyts sərvətinin 10-20 faizini bağışladığı deyilir.

132 milyard dollar sərvətə dünyanın ən varlı 3-cü adamı olan Bill Qeyts 1997-ci ildə arvadı Melinda Qeytslə birlikdə adlarını verdikləri bir vəqf qurmuşdu. 200 milyon dollarlıq ilk ianələri ABŞ-dakı kitabxanalarla internetin çəkilməsinə xərcləmişdi.

Eminquey

Dünyanın ən varlı adamı xəsis çıxdı -

Kimlər daha xeyrxahdır?

ən çox pul bağışlayanlar siyahısında yer almadi.

Elektron ticarət və texnologiya nehengi olan Amazonun başçısı

yəhəsına görə 90 yaşı Sorosun hal-hazırkı sərvəti 8.6 milyard dollardır.

86,6 milyard dollar sərvətə dünyanın ən varlı 6-cı insanı olan Warren Buffet sərvətinə nisbətə

VAQİF YUSİFLİ,
filologiya elmleri doktoru

Ədəbiyyat fədaisi

Tanınmış şair-tərcüməçi Səyavuş Məmmədzadənin 85 illiyinə

Tanınmış şair-tərcüməçi Səyavuş Məmmədzadənin 85 yaşı tamam olur və bu payız günlərinin birində, oktyabrın 2-də Bakıda, bir müəllim ailəsində dünənaya göz açmış bu gözəl ziyanın 65 illik fəaliyyəti ədəbiyyata həsr olunmuşdur. İlk ədəbi yazarı Ağacavad Əlizadənin Səməd Vurguna həsr etdiyi şeiriñin tərcüməsi olmuşdur (1956). Onun ömrü əsl sənət fədaisinin, bütün həyatını Sözə həsr edən bir insanın ömrüdür. Səksən beş yaşın-müdrilik zirvəsinin ucalığından dönbür arxaya-keçilmiş ömür yoluna boyanan da, doğrudan da heyrətlənir-sən. Çox təessüf ki, onun əməyi müqabilində ərsəyə gələn kitablarının sayı o qədər də çox deyil, əgər altmış illik tərcüməcilik fəaliyyətini bir yera toplasan, ən azı on cilddən artıq qalın kitablar, topularla qarşılaşdırıq.

Şair, tərcüməçi-publisist Səyavuş Məmmədzadəni mən belə tanıyıram. O, rusdillidir, yeni rusca təhsil alıb, amma bütün varlığı Azərbaycan ədəbiyyata bağlıdır. Belə ki, bizim klassiklərin və müasir şairlərin əsərlərini rus oxucularına çatdırır, rus və başqa xalqların yazıçılarının əsərlərini də Azərbaycanca səsləndirir.

Bu mənada xalqlar və ədəbiyyatlar

canlı bir körpü rolunu oyanıvar. Belə məhsuldar işləyən tərcüməçilərin sayı isə o qədər də çox deyil və deyərdim ki, bəlkə də bu sahədə sonuncu mogikan elə Səyavuş Məmmədzadədir. Tərcüməcilik çox ağır sənətdir, Səyavuş Məmmədzadənin bir ifadəsiyle desək, orijinali gərək təzədən yaradasan. Elə yaradasan ki, sanki sənin öz doğma dilində yazış o şair.

Bu mənada Azərbaycan şairlərinin böyük bir qismi başqa dilli oxucular üçün maraq kəsb etmişsə, Səyavuş Məmmədzadəyə minnetdar olmalıdır.

Onun qızığın tərcüməcilik fəaliyyəti o zaman-keçmiş SSRİ məkanında yüksək qiymətləndirilirdi. O illerdə Moskvada, digər şəhərlərdə, həmcinin Polşada və Bolqarıstanda tərcümə məsələləri ilə bağlı müşavirələrdə və yaradıcılıq tədbirlərində tez-tez iştirak edirdi. Şeir tərcüməsi ilə məşğul olan şəxş özü də şair olmalıdır. Rus dilində təhsil alsa da, paralel olaraq rus dilindən Azərbaycan diline və Azərbaycan dilindən rus dilinə tərcümələr etsə də, öz doğma dilində gözəl şeirlərin müəllifidir. Bir şeirində yazır:

*Ürəyin qonmuşdu qərib ulduza,
Darisqal sanmışdım öz beşiyimi.
Bir könül canından ayrı oldusa
Əriyib itərmış tüstülər kimi.
Aylıtdı ayazlı yağışlar məni,
Ey isti ocağım, bağışa məni.*

*Səninlə yanmadım sənin dilində
Dəryaya baş vurub çıxa bilmədim.
Dərin dəryaların gur sahilində
Dayaz həvəsimi boğa bilmədim.
Qınadın gileyli baxışla məni,
Ey doğma ocağım, bağışa məni.*

Çox manalı şeirdi və bu şeirdə Səyavuş Məmmədzadə Vətən adlı anasından, öz doğma ocağından və anasının daniştiği dildən üzr isteyir. Amma mənim fikrimcə, bu üzrxahlığa ehtiyac yoxdur, çünkü Səyavuş Məmmədzadənin "Şuşanı qar gördüm" şeirlər kitabında elə gözəl şeirlər var ki, on-

lar məhz bir milli şairin qələmin-dən çıxıb. Bu cəhəti ilk dəfə xalq şairi Bəxtiyar Vahabzadə sezib. Yazış ki:

"Səyavuş mənim seçib-sonala-diğim şirin xalq deyimlərinin, mü-rəkkəb ibarələrin rus dilindəki qarşılığını böyük ustalıqla tapır, bədiiliyi saxlamaqla mətləbi də-qıq tərcümə etməyi bacarır. Şüb-hesiz, hər iki dili mükəmməl bilən, sözün rəng və çalarlarını bir-birindən seçib yerinə görə deyişən, mənalarını hiss edən adam bu cür ustalıq sahib ola bilər. Səyavuş, əsərlərində məzmunla ya-naşı, sözlərin nəğməliyinə, səs-lərin alliterasiyasına, cinaslığına xüsusi diqqət yetirir. Dili, onun rəng və çalarlarını yaxşı bilmədən səslerin uyarlığına, sözlerin müx-təlif mənalarını yerinə görə işlətməyə nail olmaq mümkün deyil. Səyavuş xalq şeirini mükəmməl bilir və bu xəzinədən məha-rətə istifadə edir".

*Şuşanı qar gördüm, qar gördüm,
Elimi var gördüm, var gördüm.
Səslədim öten günləri,
Dağları kar gördüm, kar gördüm.*

*Yazıma "gəl" dedim, "Gəl" dedim,
Üzümə gül dedim, gül dedim.
Haçandan sənən ocağın
Külünə gül dedim, gül dedim.*

*Dağları dağ gördüm, dağ gördüm,
Həmişə sağ gördüm, sağ gördüm.
Bir bulaq aynasında
Saçımı ağ gördüm, ağ gördüm.*

*Şuşadan yol getdim, yol getdim,
Dedilər "qal", getdim, "qal", getdim.
Ürəyim dilə gəldi,
Dinmədim, lal getdim, lal getdim.*

Bu şeirdə bir nəğmə ahəngi var və eyni zamanda, sözlərin rəsmi var. "Bir bulaq aynasında saçımı ağ gördüm" deyimi isə elə bil bir rəssam tərəfindən çəkilən tabloda bir cizgini xatırladır. Kitabda şeirləri oxuyandan sonra aydın dərk elədim ki, Səyavuş Məmmədov qəvvas kimi baş vura bilməsəydı, onun tərcümələri sevilmədi və neçə Azərbaycan şeiri özgə dildə reğbet doğurmazdı. Bir şeirindən də misal getirmək istiyərəm:

*Qatar gedir, qaranlığı yara-yara,
Qatar gedir yollarını yora-yora.
Qatar gedir, köhlən qatar, qatır qatar,
Qaranlığı qabağına qatır qatar.
Qatar qaçıır, qatar uğur, alov saçır,
Gələcəyin toranında yollar açır.
Təkərlərin təpərini tökə-tökə,
Sənsizliyi parçalayıր tıkə-tıkə,
qamçılıyır, qayçılıyır qaranlığı,
səpələyir tənhalıga yorğunluğu.
O qatarda biz gedirik,
Az gedirik,
üz gedirik,
dərə-təpə düz gedirik.*

Bu şeirin məzmunu məlumudur, amma oxucunu cəlb eləyən şeirdəki alliterasiya düzümüzür, eyni samit səslerin sanki qatarın gedişinə uyğun kimi bir-birini təqib etməsi, nizamlı baş alıb getməsidi. Yadıma böyük şairimiz Süleyman Rüstəmin "Çapayev" şeirindəki "ç"lar və Fikrət Qocanın "Qatar" şeirindəki "q"lar düşdü.

Azərbaycan dilinin incəliklərini bilmədən

bu cür ahəngdar, ritmik şeir yaratmaq mümkün ola bilərdimi? Onun bədii tərcümələrində də mümkün qədər Azərbaycan şeiri-nə məxsus gözəllikləri hiss etmək, duymaq olar. Şəhriyardan, Səhənddən, Nəbi Xəzridən, Məmməd Arazdan, Söhrab Tahir-dən və onlarla digər Azərbaycan şairlərindən rus dilinə çevirdiyi poetik nümunələrlə tanış olmaq kifayətdir deyəsən, bizim şairlerimiz öz milli keyfiyyətlərini itirmir və tərcümədə yaxşı alınır. Onun tərcüməcilik fəaliyyəti çox profilli-dir.

O, tekçə şeir, nəsr və publisitika əsərlərinin deyil, həm də bir çox elmi-nəzəri və ədəbi-tənqidi yazıların və monoqrafiyaların da tərcüməcisi olmuşdur.

Səyavuş Məmmədzadə Azərbaycan ədəbiyyatında tanınmış bir şəxsdir və arzulayıraq ki, bu tanınmış şəxs daha gözəl günlər, aylar, illər yaşasın. Son sözümüz onun bir şeirindən bu misralardır ki, onlar vətənpərvərlik duyğularını ifadə edir:

*Bu aləmdə el dərdinə yanın var,
Babaları hörmət ilə anan var,
Unutma ki, vətən adlı anan var,
Canın öz vətənində,
Şanın öz vətənində,
Tanın öz vətənində.*

Mərhum Səbinə
Mirzəyeva ilə səhbət

Salam Səbinə.
Mənim adım Rövşəndir.
Sənin tanımadığın bir adam.
Məzarına gəlmisəm.
Gəlmisəm ki, sənsiz keçən illerin,
Dəqiqələrin, saatların, günlərin
Acısını, ağrısını anladım.
Gəlmisəm ki, sənsiz qalan uşaqların
Əvəzinə mən dil açım, danışım.
Bir az Əlinin sözlərindən,
Bir az Sevinc gözlərindən,
Adlarını mən saydıqca heç bitməyən
Körpələrin özlərindən.
Gəlmisəm ki, övladların
Tamerlandan, Süleymandan,
Sənə xəbər çatdırırmı.
Gəlmisəm ki, deyim, bacım,
Dünya sənsiz çox səmirsiz,
Niyə indi sən məzardan
Boylanırsan səssiz-səssiz?
Nolar, mənə bir şey söylə,
Nolar dillən, nəsə söylə,
De ki, indi qayıdırəm yanlarına
Analaların, balaların,
Hə, bir də ki, məni sevən doğmaların
Qayıdırəm yanlarına,
Qayıdırəm yanlarına...

Mehdi Nemətzadə,
Bakı şəhəri, 6 nömrəli
məktəb-liseyin şagirdi

Şanlı Ordum

Şanlı Ordum, qələbəni
Əcəb qısa vaxt eylədin.
Hünərinə zəfer çalıb,
Xalqımızı şad eylədin.

Qələbəyə gedən yolu
Qarabağdan başlamışan.
Düşməni it kimi qovub,
Yuvasını daşlamışan.

Azərbaycan igidləri,
Vermə yada söz, amandır,
Baş Komandan gözəl deyib,
"Qarabağ Azərbaycadır!"

Yanvarda hava çirkəklənməsi 30 faiz azaldı

Son 5 il ərzində Bakıda yanvar ayında havanın çirkəklənmə səviyyəsi ilə bağlı monitorinq aparılıb. Məlum olub ki, bu ilin yanvar ayında havanın çirkəklənmə səviyyəsi ötən dövrlərlə müqayisədə 30 faiz azdır.

Bunu ETSN yanında Milli Hidrometeorologiya Xidmətinin rəisi Umayra Tağıyeva "Ekspert saat"nda çıxış edərkən deyib.

U.Tağıyeva bunu pandemiya ilə əlaqədar tətbiq edilən məhdudiyyətlərlə izah edib: "Bakıda havanı ən çox çirkəkləndirən nəqliyyat vasitələridir.

Bu il pandemiyanın təsiri nəticəsində çirkəklənmə səviyyəsi azalıb. Amma biz istərdik ki, bu, təkcə təkcə pandemiya səbəbindən baş verməsin, ümumiyyətlə havanın tərkibində çirkəklənmənin faizi azalsın. Pandemiya göstərdi ki, müəyyən tədbirlər görüləsə, həqiqətən də biz havanın vəziyyətini yaxşılaşdırıb ilərik".

